Jaarverslag 2015

Streekhistorisch Centrum

Doelstelling

Streekhistorisch Centrum

SHC de oude Stelmakerij

De Stichting Streekhistorisch Centrum heeft de volgende doelstelling:

'Het bevorderen van de belangstelling voor en de kennis van de ontwikkeling van de Kanaalstreek en het aangrenzende deel van Westerwolde, op cultureel, sociaal, economisch en ander gebied'.

Deze doelstelling wordt nagestreefd met inzet van de volgende middelen:

1. *'Het bijeenbrengen, onderhouden en tentoonstellen van documenten en voorwerpen van streekhistorisch belang.'*
2. *'Het ontplooien, stimuleren en coördineren van activiteiten die aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.'*
3. *'Het samenwerken met andere instellingen en organisaties die op soortgelijk gebied als dat van de stichting werkzaam zijn.'*
4. *'Alle andere wettige middelen.'*

Het doel van de stichting is niet gericht op het maken van winst.
De Stichting Streekhistorisch Centrum wil speciaal ook de belangstelling voor de streekgeschiedenis onder de jeugd bevorderen.

Missie (uit het beleidsplan 2012-2016):
Het SHC wil door het organiseren van tentoonstellingen, kortdurende activiteiten (lezingen en beeldpresentaties) en educatieve activiteiten voor scholen de kennis van de geschiedenis van de Kanaalstreek en Westerwolde overdragen en de belangstelling ervoor vergroten. Daarnaast beheert het een uitgebreid documentatiecentrum met allerhande materialen, getuigenissen van de geschiedenis van in de doelstelling genoemd gebied. De collectie beslaat o.a. foto's, documenten, boeken, audiovisuele materialen, krantenknipsels en jaargangen dagbladen (vanaf ca. 1780). We willen deze collectie toegankelijk maken voor zo veel mogelijk belangstellenden op een laagdrempelige manier.
In samenwerking met de op dit terrein actieve stichtingen en verenigingen willen wij ons als onmisbare voorziening nadrukkelijk profileren als centrum voor de hele zuidoosthoek van de provincie Groningen en het aangrenzende Drentse veengebied.
Het SHC wil het startpunt zijn van waaruit mensen die meer willen weten over het gebied verder kunnen gaan zoeken, hetzij in onze eigen collecties, hetzij bij andere meer centraal gerichte instellingen zoals de Groninger Archieven. Het SHC wil daarbij een gidsfunctie vervullen.

Voorwoord

Een spectaculair jaar.

Terugkijkend op het jaar 2015 is de term ‘spectaculair’ niet overdreven. Het Streekhistorisch Centrum (SHC) mocht een centrale rol spelen in de viering van 250 jaar het Stadskanaal en 400 jaar de Semslinie.
Het was een groots feest met vele hoogtepunten, waar MusSailkanaal en de Semslinie Lichtlijn langs het kanaal als afsluiting van de festiviteiten enkele van de meest in het oog vallende gebeurtenissen waren.
Natuurlijk gingen de activiteiten van ons SHC gewoon door naast al deze gebeurtenissen. De zondagmiddagactiviteiten en verschillende exposities die werden gehouden in het SHC konden zich verheugen op prima bezoekersaantallen. Ook de exposities in onze dependance in Sellingen, De Oude Stelmakerij, werden goed bezocht en bewonderd. Elke keer is het verbazingwekkend dat de beschikbare ruimten beperkt zijn, maar toch zodanig ingericht kunnen worden dat het de waardering van het publiek heeft.
Over waardering gesproken: uiteraard gaat de waardering en dank ook dit jaar weer uit naar de vele vrijwilligers die, onder de bezielende leiding van onze directeur Helen Kämink, zich steeds weer enorm inzetten om het de bezoekers zo aangenaam mogelijk te maken.
We zijn blij met de goede contacten die we hebben met de bestuurders van de gemeenten Stadskanaal en Vlagtwedde. Zonder de inzet en de medewerking van deze bestuurders en hun ambtenaren zou het haast niet mogelijk zijn door te gaan op de ingeslagen weg.
Het is jammer dat de financiële steun van bedrijven aan het SHC wat is teruggelopen. Om dat tij te keren hebben we Henk de Boer bereid gevonden zich opnieuw voor het SHC in te zetten als ambassadeur om nieuwe donateurs te werven.
We hebben vertrouwen in de toekomst. Een toekomst met een nieuw eigen tijdschrift en een nieuw beleidsplan, waar we met elkaar komend jaar hard aan gaan werken. We houden u op de hoogte.
Als nieuwe voorzitter van het bestuur ben ik er trots op mij te mogen inzetten voor het welslagen van de doelstellingen van het Streekhistorisch Centrum en spreek graag het vertrouwen uit dat het gaat lukken, dank zij de medewerking van de tientallen vrijwilligers, de mede-bestuursleden en niet in de laatste plaats onze directeur.

Jan Overduin, *voorzitter*.

Zondagmiddagactiviteiten

De ontwikkeling van het hoogveenlandschap, een lezing door natuurkenner Geert de Vries.
Een van de 32 zondagmiddagactiviteiten in 2015 die in totaal door 1.046 mensen werden bezocht.
Deze lezing werd gegeven in het kader van het jubileumjaar 250\400.

Inhoud

Doelstelling 2
Woord vooraf door de voorzitter 3

A SHC Stadskanaal
1 Organisatie 7
1.1 Het bestuur
1.2 Medewerkers
1.3 Vrijwilligers
1.4 Activiteitencommissie
1.5 Redactie Terra Westerwolda
1.6 Donateurs

2. Financiën 13

3 Collectie 17
3.1 Huisvesting
3.2 Collectieregistratie
3.3 Collectiebeheer en -behoud
3.4 Aanwinsten

4. Presentatie 21
4.1 Exposities
4.2 Zondagmiddagactiviteiten
4.3 Donateursactiviteiten
4.4 Presentaties voor groepen
4.5 Publicaties
4.6 Educatie
4.7 Open Monumentendag

5. Samenwerking 43
5.1 250\400 in 2015
5.2 Jatrie
5.3 Gebiedsvisie
5.4 Stolpersteine
5.5 Overige presentaties en samenwerking

6. Huwelijken 49

7. Bezoekers 51

B SHC De Oude Stelmakerij in Sellingen
1 Organisatie 55
2. Financiën 55
3 Collectie 56
4. Presentatie 58

Verantwoording 59

De mensen van het SHC

Een educatief medewerker, een conciërge, zes bestuursleden en meer dan 40 vrijwilligers staan directeur Helen Kämink bij om het Streekhistorisch Centrum in bedrijf te houden. Twee maal per jaar ontmoeten de mensen van het SHC elkaar. Aan het eind van het jaar op de druk bezochte kerstmorgen en halverwege het seizoen tijdens het jaarlijkse etentje, zoals op de foto hierboven.
Op 10 april 2015 konden de medewerkers en vrijwilligers genieten van een buffet in Chinees specialiteiten restaurant Hong Fong in Ter Apel, dicht bij de Duitse grens.

1 Organisatie

1.1 Het bestuur

Het bestuur kwam in het verslagjaar zeven maal ter vergadering bijeen. De vergaderingen werden bijgewoond door de directeur. Bestuursleden van het SHC ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden.
In 2015 verliep de tweede termijn van voorzitter Henk de Weerd. De statuten van het SHC schrijven voor dat een bestuurslid maximaal twee termijnen van vier jaar mag aanblijven. De vergadering van 1 juni was de laatste die hij bijwoonde. Jan Overduin is benoemd als zijn opvolger. Op vrijdag 18 september werd afscheid van Henk genomen tijdens een etentje in aanwezigheid van de partners.
Anticiperend op het vertrek van Henk en het aanstaande vertrek van de penningmeester en de secretaris in 2016, werden er in 2015 gesprekken gevoerd met diverse kandidaat-bestuursleden. Henk Poppen en Alle Alserda willigden ons verzoek in en traden toe tot het bestuur. Henk Poppen woonde op 16 maart voor het eerst een vergadering bij en werd algemeen bestuurslid. Op 19 oktober kwam Alle Alserda kennismaken met het bestuur. Hij wordt per 1 februari 2016 de opvolger van Harm Oosting als penningmeester, maar trad per direct toe als algemeen bestuurslid.
Ondanks de moeite die we ervoor deden, is het nog niet gelukt nieuwe vrouwelijke kandidaten te vinden voor het SHC-bestuur. De kandidaten met wie we spraken, zagen er om uiteenlopende redenen vanaf.

Het bestond op 31 december 2015 uit de volgende personen:

Jan Overduin, *voorzitter*
Ina Nieboer, *secretaris*
Harm Oosting, *penningmeester*
Hans van de Wiel
Henk Dekker
Henk Poppen
Alle Alserda

1.2 Medewerkers

In 2015 veranderde er niets aan het personeelsbestand in een betaald dienstverband:

Helen Kämink, *directeur*: 28 uur per week in dienst van de Stichting Streekhistorisch Centrum;

Bert Roossien, *educatief medewerker*: voor 32 uur per week gedetacheerd via Wedeka/Stichting Baanderij;
Bert helpt o.a. bezoekers aan het archief, ontvangt en begeleidt scholen bij het uitvoeren van het lesprogramma Knoal!, geeft rondleidingen in de watertoren en lezingen tijdens de zondagmiddagactiviteiten en op aanvraag voor groepen.

Henk Krops, *conciërge*: 20 uur per week via Wedeka detachering.
Henk ontvangt bezoekers, neemt de telefoon aan, verzorgt koffie en thee in de pauzes, maakt schoon en verricht technische onderhoudswerkzaamheden in en om het gebouw.

In totaal beschikten we ook in 2015 over 2,22 Fte. aan betaalde krachten per week.

1.3 Vrijwilligers

Wat kan het SHC beginnen zonder de vrijwilligers? Zonder alle mensen die zich belangeloos voor het SHC inzetten, was er niet veel mogelijk. De vrijwilligers van het SHC vormen een trouwe groep waarin weinig verloop is. Een groot aantal is al langer dan tien jaar bij ons werkzaam. Een deel van de vrijwilligers heeft op vrijdag 10 april met elkaar gegeten bij Chinees restaurant Hong Fong aan de grens bij Ter Apel. Er waren in totaal 22 deelnemers.
Vanuit de archiefvrijwilligers is het afgelopen jaar een Lief-en-leedcommissie opgericht die zich bekommert om attenties voor zieke en jarige vrijwilligers.

Hieronder volgt een overzicht van de mensen die in 2015 voor het SHC werkten:

Administratie
De financiële administratie wordt sinds december 2001 bijgehouden door een vaste vrijwilligster, Gepke Bossen-Bodewits. Zij werkt 1 dag per week en boekt dan de facturen, verstuurt nota's en houdt tevens de donateursadministratie bij. Zij ontvangt daarvoor een vrijwilligersvergoeding.

Huishouding
De schoonmaak van de gebouwen en het verzorgen van koffie en thee in de pauzes en bij bijeenkomsten, wordt grotendeels verzorgd door Geesje Suk. Sinds 2011 is ze drie hele dagen per week, van dinsdag tot en met donderdag als vrijwilligster aanwezig.

Webmaster/vormgeving
Jaap Kok houdt wekelijks de website bij en beheert de Facebookpagina van het SHC. Daarnaast voert hij vormgevingstaken uit, zoals de opmaak van

tentoonstellingsteksten, donateurspassen, jaarverslagen en flyers. Ook het tijdschrift Terra Westerwolda wordt door hem opgemaakt en klaar voor de drukker gemaakt.
Roland Beyer is de vormgever van het programmaboekje met zondagmiddagactiviteiten, uitnodigingen en kerstkaarten. Ook stak hij het SHC-logo in een nieuw jasje en ontwierp een bijpassend beeldmerk voor SHC de Oude Stelmakerij.

Archief
Het onderhouden en aanvullen van de collectieregistratie wordt gedaan door vrijwilligers die wekelijks één of meerdere dagdelen aanwezig zijn. Zij registreren bijvoorbeeld nog niet ingeschreven collectiestukken en scannen de fotocollectie.

In 2015 waren de volgende mensen in het archief werkzaam:

Mies Rosien: *registratie en beschrijving van nieuwe foto's in de fotocollectie*
Fiena Mooibroek: *registratie van documenten*
Kees Groeneveld: *aanwinsten beoordelen op bruikbaarheid, voorselectie van schenkingen, controleren van de registratie in het computerbestand, opruimen van de opslagruimte*
Herman Tuin: *diverse voorkomende werkzaamheden in en om het gebouw*
Ieke van der Wal: *beschrijven en registreren van documenten en boeken*
Gerard van Doorn: *scannen van foto's, controleren en printen van de opgeslagen gegevens*
Koen Oosterhuis: *documenten beschrijven en invoeren*
Stefan Smit: *scannen van foto's, controle van de collectieregistratie en andere voorkomende computerwerkzaamheden*
John Groenewold: *was in 2015 voornamelijk bezig met het selecteren en maken van foto's voor het nieuwe fotoboek Stadskanaal 250\400*
Inge Balczun: *invoeren, controleren en corrigeren van beschrijvingen in Adlib*
Eveline Smit: *beschrijven en invoeren voorwerpencollectie, conditiecontrole van de objecten (bv. textiel controleren op motgaten en daar op anticiperen)*
Ina op 't Ende: *krantenknipsels archief Streekraad beschrijven en invoeren*
Ananias Datema: *beschrijven van documenten*
Arie Stenekes: *beschrijvingen controleren en digitale foto's koppelen aan de beschrijvingen in Adlib*
Jaap Kok: *foto's scannen en diverse voorkomende archiefwerkzaamheden (naast zijn werk als webmaster en vormgever)*
Els van der Lei: *scannen van dia's*
Joop Lüchtenborg: *uploaden van foto's naar www.beeldbankgroningen.nl*
Hiddo Hendriks: *idem*
Martin Hebels: *ICT-ondersteuning*
Jantje Warringa: *documenten registreren in Adlib*

Aan het einde van 2015 namen we afscheid van Hiddo Hendriks die op zoek ging naar een nieuwe werkervaringsplaats. Ook kwam er weer een nieuwe vrijwilliger in het archief bij in de persoon van Jan Roorda. Ook hij registreert documenten in Adlib.

Administratieve ondersteuning
Greet Postma is notulist bij de werkgroep procedures, deze kwam in 2015 echter maar eenmaal bijeen. Daarnaast maakt ze deel uit van de groep vrijwilligers in SHC de Oude Stelmakerij.

Zondagmiddagen
De volgende vrijwilligers vormden in 2015 het zondagmiddagteam, dat zorgt voor de openstelling op de zondagmiddagen, zowel bij de activiteiten in het winterseizoen als in het SHC en de watertoren gedurende de zomer:

Ananias Datema
Sari Datema-Fledderus
Aletta van Timmeren
Hette Nieweg
Jeannet Nieweg
Tineke Reining
Aly Lukens
Hans van de Wiel
Adriaan Wiersma
Ina op 't Ende
… …
Arie Stenekes
Roland Beyer

Zij kregen in het najaar nog versterking van Geesje van der Heide, Christina Klarenbeek en Gerda Melenberg.

Huwelijksvoltrekkingen
Bij de huwelijksvoltrekkingen die in Huize ter Marse plaatsvinden, fungeren vier vrijwilligsters als gastvrouw. Dit zijn:
Janny Venema
Fiena Mooibroek
Jeannet Nieweg
Tineke Reining
Zij ontvangen het bruidspaar en hun gasten, assisteren de ambtenaar van de Burgerlijke Stand en serveren koffie of champagne indien gewenst.

Tuinonderhoud
In 2015 werd de tuin onderhouden door Jakob Westendorp. Ondanks dat hij al het werk dit jaar in zijn eentje deed, lag de tuin er keurig bij.

1.4 Activiteitencommissie

De activiteitencommissie organiseerde de zondagmiddagactiviteiten, de donateursavond in april en de donateursreis in oktober. De activiteitencommissie bestond in 2015 uit Helen Kämink, Bert Roossien, Hans van de Wiel, Adriaan Wiersma, Arie Stenekes, en Roland Beyer. Voor een overzicht van de georganiseerde activiteiten zie hoofdstuk 4 van dit jaarverslag.

1.5 Redactie Terra Westerwolda

Aan de samenwerking met de Historische Vereniging Westerwolde (HVW) in het tijdschrift Terra Westerwolda kwam in december 2015 een einde. In de redactie was behoorlijk wat verloop: de in 2014 pas begonnen Hans ter Heijden hield er in het voorjaar weer mee op en ook Jaap Kok trad uit de redactie, maar bleef wel de opmaak verzorgen. Geert Volders kwam namens de HVW de redactie versterken. Voor het laatste nummer, dat in december verscheen, bestond de redactie uit Helen Kämink, en Henk Dekker namens het SHC en Jochem Abbes, Jan Huizing en Geert Volders namens de HVW en Tjarko van Dijk als toegevoegd lid.

1.6 Donateurs

Het SHC weet zich gesteund door vele particulieren en bedrijven die ons een warm hart toedragen. Tegen een jaarlijkse donatie krijgen zij op vertoon van hun donateurspas gratis entree bij de exposities en diavoorstellingen en korting bij de overige zondagmiddagactiviteiten. Ook wordt er jaarlijks speciaal voor de donateurs en vrijwilligers een gratis avondlezing en een excursie georganiseerd. Daarnaast kunnen donateurs ervoor kiezen zich tegen een extra betaling van € 12,50 te abonneren op het magazine Terra Westerwolda, dat het SHC gezamenlijk uitgeeft met de Historische Vereniging Westerwolde, en kan men kiezen voor een individueel- of een gezinsdonateurschap.

Op 31 december 2015 hadden 251 particuliere donateurs hun betaling voldaan en 29 bedrijfsdonateurs.

Huize ter Marse

Huize ter Marse en de tuin rondom de villa vragen voortdurende zorg. Het monument is eigendom van de gemeente Stadskanaal. De tuin wordt onderhouden door vrijwilliger Jakob Westendorp.

2 Financiën

Financieel was het geen slecht jaar voor het SHC. Hoewel het resultaat op de Verlies & Winstrekening anders doet vermoeden, met een tekort van € 1630,- geeft dit tekort slechts aan dat we geld uit de in eerdere jaren aangelegde bestemmingsreserve hebben gebruikt. Zo werd het project Stolpersteine in 2015 verder uitgevoerd met donaties die in 2013 en 2014 zijn ontvangen. Deze reserve nam met bijna € 12.000,- af doordat alle stenen nu betaald zijn. Er resteert nog een bedrag dat aangewend zal worden voor toekomstig onderhoud van de stenen en het in de lucht houden van de website www.stolpersteine-gemeentestadskanaal.nl, maar het project is in principe afgerond.

Vrijwel alle activiteiten brachten meer op dan begroot, waarbij met name het aantal verkochte boekwerken enorm toenam. De oorzaak ligt in de verschillende nieuwe publicaties die in het jubileumjaar 250\400 in 2015 verschenen. Daarentegen is het bedrag aan inkoopkosten voor boeken ook hoger dan normaal, mede door de productie van een eigen publicatie bij de tentoonstelling van Geert Schreuder.
Wat mede de oorzaak kan zijn van een hogere opbrengst uit verkopen, is de aanschaf van een pinautomaat in mei. Voorheen deden bezoekers niet gauw aankopen aangezien er altijd contant afgerekend moest worden. Het argument van geen geld in de portemonnee geldt nu niet meer.

Een opvallende daling in de vaste kosten, die echter slechts incidenteel voor 2015 geldt, is de post inleenkrachten door ziekte in de eerste helft van het jaar. In het detacheringscontract is overeengekomen dat het SHC geen inleenvergoeding betaalt bij ziekte- en vakantiedagen.

Voor een gedetailleerd overzicht van de financiën in 2015 wordt verwezen naar het financiële jaarrapport 2015 van accountant Ketelaar-Klip met de bijbehorende toelichting.

Balans per	**31-12-2015**	**31-12-2014**
Debet	€	€
Vaste activa		
Inventaris	12.697	17.499
Vlottende activa		
Debiteuren	791	1.457
Belastingen	4.201	3.529
Nog te ontvangen	3.868	1.262
Vooruitbetaalde kosten	20	19
Liquide middelen		
Kas	514	1.386
Rekening courant	15.649	6.949
Deposito	15.592	15.452
RC Terra Westerwolda	1.781	1.869
Spaarrekening Stolpersteine	2.973	15.148
Gelden onderweg		-1.287
	68.086	63.283

	31-12-2015	**31-12-2014**
Credit	€	€
Eigen vermogen	47.787	49.417
Crediteuren	8.549	9.728
Belastingen		3.388
Nog te betalen en overlopende kosten	1.750	750
	68.086	63.283

Exploitatierekening	**2015**	**2014**
Baten	€	€
Subsidies gemeente Stadskanaal	80.004	78.900
Overige subsidies	18.329	25.322
Donaties particulieren	9.446	8.750
Rente	279	129
Giften (legaat)	-	-
Opbrengsten activiteiten	38.384	32.957
Donaties bedrijven	7.450	6.700
	153.892	152.758
Resultaat		

	2015	**2014**
Lasten	€	€
Personeel	74.256	76.020
Activiteiten	46.745	48.262
Huisvesting	10.484	10.188
Kantoor	12.662	7.294
Afschrijvingen	4.802	4.096
Overige kosten	6.573	7.483
	155.522	153.343
	-1.630	-585

Opbrengstenverdeling

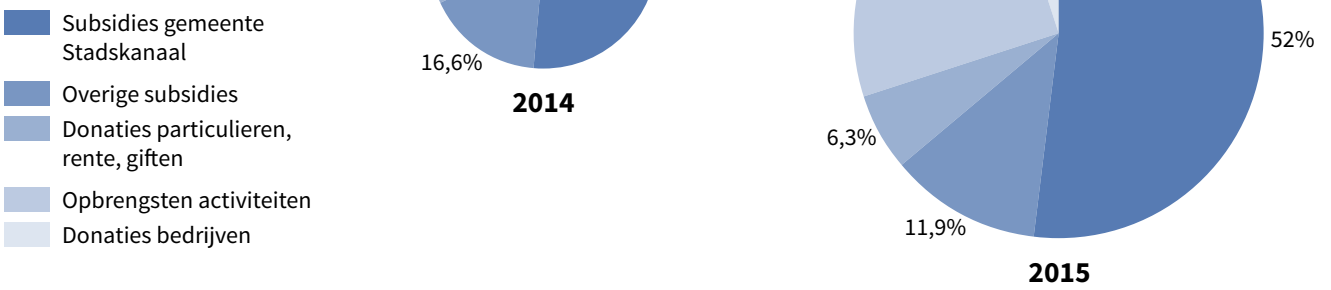

Kostenverdeling

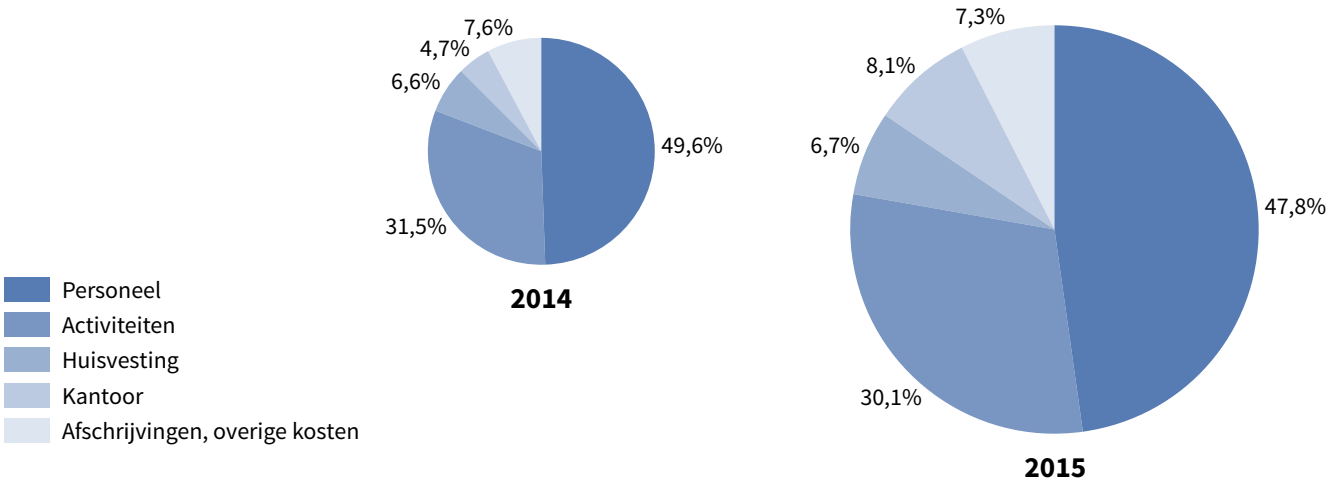

Kolonisten aan het kanaal

Details van panelen uit de serie 'Kolonisten aan het kanaal' die Geert Schreuder speciaal voor het jubeljaar 250\400 schilderde.

3 Collectie

3.1 Huisvesting

In 2015 traden er geen wijzigingen op in de huisvesting van het SHC.

Het SHC heeft eind 2015 het beheer over vier gebouwen voor expositie- en publieksdoeleinden: Huize ter Marse, het Huisje van Manning, de watertoren en de Oude Stelmakerij in Sellingen. Daarnaast zijn er nog opslagruimtes in gebruik in de ULO aan de Schoolstraat in Musselkanaal en staan er meubels uit de collectie opgeslagen in de schuur van de (voormalige) winkel Binco aan de Handelsstraat in Stadskanaal. Van beide opslagruimtes staat de beschikbaarheid ter discussie. De gemeente heeft aangekondigd de ULO te willen afstoten en zegde daarom de huur in de loop van het jaar op. We hebben nog tot 1 juli 2016 om een alternatief te vinden, wat op 31 december echter nog niet was gelukt. Door leegverkoop van Binco en de verkoop van het pand is ook deze ruimte niet langer beschikbaar,al is er (nog) geen einddatum aan verbonden. Het SHC gebruikte deze ruimte om niet. Een alternatieve opslagruimte, verwarmd en niet al te ver weg, waarin we de materialen uit beide ruimtes kunnen bewaren, is dus dringend gewenst maar tegen dezelfde geringe kosten als nu, niet te vinden.

In januari werden in de voormalige woonkamer van het Huisje Manning dat nu in gebruik is als directiekantoor, voorzetramen geplaatst waarmee het verblijf in deze ruimte een stuk aangenamer werd gemaakt.
In het najaar werd met de gemeente gesproken over het gebrekkige onderhoud aan Huize ter Marse. Met name het gebrek aan schoonmaakroutine van de dakgoten is een terugkerend probleem. Volle goten zorgen voor lekkage en schade aan het interieur. Dit is in het verleden een aantal maal voorgekomen, maar de schade, met name in de trouwzaal, is nooit hersteld. Op de valreep van 2016 werden na veel heen en weer bellen de goten rondom het gebouw dan toch gereinigd.

3.2 Collectieregistratie

Een van de kerntaken van het Streekhistorisch Centrum is het bewaren en beheren van de getuigenissen van de geschiedenis. Dat moet zorgvuldig gebeuren en het is belangrijk dat we van alles wat we bewaren de gegevens zo goed, volledig en eenduidig mogelijk vastleggen. Voor de ontsluiting van de collectie maken we gebruik van het museale collectieregistratie-programma

Adlib Museum Basis. Hierin worden de collectiesoorten per stuk en per onderdeel beschreven. Bij het SHC worden deze werkzaamheden verricht door vrijwilligers. Omdat zij op vaste dagdelen per week komen en elkaar niet allemaal regelmatig spreken, is het belangrijk de afspraken hierover vast te leggen en af te stemmen. Hiertoe is sinds 2012 de werkgroep Procedures ingesteld. Helaas is deze werkgroep door tijdgebrek van de directeur het afgelopen jaar niet verder gekomen. Er is doorgewerkt met de concept-procedures en geconstateerd dat het lastig is de werkwijzen dusdanig te formuleren dat ze ook voor nieuwe, nog niet ingewijde vrijwilligers te begrijpen en te onthouden zijn. Het is echter wel een verbetering dat er in elk geval handleidingen zijn waar men bij twijfel op kan terugvallen. De zo bekende 'uitzondering die de regel bevestigt' gaat hier echter ook op: het is ingewikkeld om voor elk uitzonderingsgeval aparte procedures vast te leggen.
De werkgroep die zich over deze problemen buigt, bestaat uit de volgende vrijwilligers:
Inge Balczun, Kees Groeneveld, Koen Oosterhuis en Stefan Smit onder leiding van Helen Kämink. Het is de bedoeling in 2016 de draad van de procesverbetering weer op te pakken.

De collectie is in 2015 weer flink gegroeid, van 77.542 geregistreerde records in 2014 tot 84.688 eind 2015. De groei zit vooral in het aantal geregistreerde documenten, waaronder ook bv. krantenknipsels en suikerzakjes vallen. Ook opmerkelijk is een groei in het aantal dia's die zijn verworven. Een schenking van dia's betreft echter nooit 1 exemplaar, maar vaak meerdere dozen waardoor het aantal ook snel oploopt.

Onderverdeeld naar collectiesoort bestaat de SHC-collectie op 31 december 2015 uit:
8.245 voorwerpen
29.397 documenten
28.876 foto's,
4.714 boeken (dit aantal nam door opschoning van de collectie, af)
12.722 dia's
127 videobanden en 173 geluidsdragers.
Ruim 12.000 foto's zijn inmiddels geüpload naar de website van de Beeldbank Groningen en daar online te bekijken en te bestellen.

3.3 Collectiebeheer- en behoud

Het is onze museale plicht voor de aan ons toevertrouwde objecten die binnen ons verzamelbeleid passen en op grond daarvan zijn aangenomen, te zorgen. Dat betekent dat we ze onder de juiste omstandigheden moeten bewaren, onderhouden en controleren op schade en indien mogelijk ook tentoonstellen en beschikbaar stellen voor onderzoek. De omstandigheden in de gebouwen van het SHC zijn daarvoor niet overal even optimaal. Het kranten- en documentenarchief in Huisje Manning vormt daarop de positieve uitzondering.

We hebben in 2015 ons best gedaan alle binnensluipende muizen te vangen (zo'n 20 stuks), de anti-mottenmaatregelen in de textielcollectie tijdig te controleren en te vervangen en de temperatuur en luchtvochtigheid waar

mogelijk in de gaten te houden. Ook is in 2015 een lichtsterktemeting uitgevoerd bij de inrichting van de nieuwe expositie met bruiklenen van RHC de Groninger Archieven. De meetwaarden voldeden na het treffen van passende maatregelen aan de gestelde eisen.
Deze maatregelen zijn echter niet voldoende om te kunnen voldoen aan de strenge klimaateisen (en de controle daarop) die de Museumvereniging stelt om lid te kunnen blijven. Daardoor vervalt ons lidmaatschap met ingang van 2016.

3.4 Aanwinsten

In 2014 zijn door de procedurecommissie voorwaarden vastgesteld waaraan aanwinsten moeten voldoen voor ze in de collectie worden opgenomen. Deze voorwaarden staan vermeld op de schenkingsovereenkomst die de schenker medeondertekent. Daardoor kan er geen misverstand bestaan over wat er wel of niet wordt aangenomen, al blijkt het voor sommigen best lastig zich aan deze voorwaarden te houden: zeg maar eens nee tegen op zich mooie stukken, die echter op geen enkele manier een relatie met onze streek hebben... Het kwam in 2015 dan ook voor dat de schenker werd gebeld met het verzoek stukken weer op te halen die niet aan de gestelde eisen voldoen. Hiermee voorkomen we een wildgroei van de collectie en de opname van stukken waar vervolgens niets meer mee wordt gedaan.

In het collectieregistratie-programma Adlib is op de zoekterm ‘verwervingsdatum’ de complete lijst verworven objecten in 2015 te zien.

Bijzonder was de presentatie op zaterdag 30 mei 2015 van een schilderij van K.J. van Beekum. Dit schilderij is via crowdfunding verworven door de Facebookgroep Oud-leerlingen van het Ubbo Emmiuslyceum, met als doel het aan het SHC te schenken. Het schilderij stelt de Buinersluis voor en kreeg een plek in de tentoonstelling bij de andere schilderijen van Van Beekum die we al hadden.

Van het Veenkoloniaal Museum te Veendam werd een collectie boeken van Geert Teis overgenomen, waaronder een aantal manuscripten. Dit museum stoot haar bibliotheekcollectie af en kon op deze manier een aantal bijzondere stukken toch een goede herbestemming geven.

Nog een speciale aanwinst was de schenking van een letterdoek uit 1818, gemaakt door ene Anna Speelman. Vermoedelijk is zij geboren in 1804, maar meer konden de schenkers niet over haar vertellen. Naar de gegevens van de maakster wordt nu verder onderzoek gedaan.

Tentoonstellingen

Ook in 2015 heeft het Streekhistorisch Centrum de bezoekers in zowel Stadskanaal als in Sellingen weer een aantal boeiende tentoonstellingen aangeboden. In Stadskanaal trok vooral de 250\400-tentoonstelling 'Kolonisten aan het kanaal' veel belangstellenden.

4 Presentatie

In 2015 stonden bijna al onze activiteiten in het teken van de viering van het 250-jarig bestaan van het Stadskanaal en 400 jaar de Semslinie. De verantwoordelijkheid van de organisatie is in 2013 ondergebracht in een aparte Stichting 250\400 met een eigen bestuur en daaronder werkgroepen die zich over verschillende onderdelen ontfermden. Het SHC participeerde in veel van deze werkgroepen en faciliteerde de vergaderingen die voor de organisatie werden gehouden. Het resulteerde in een groot aantal grote en kleinere activiteiten en presentaties die in dit hoofdstuk aan bod komen voor zover het SHC rechtstreeks betrokken was. De verantwoording van de organisatie van het hele feestjaar wordt door de Stichting 250\400 zelf afgelegd.

4.1 Exposities

De 250\400-tentoonstelling: Kolonisten aan het kanaal, 10 schilderijen van Geert Schreuder

Op zondag 22 maart werd in het Huisje Manning de tentoonstelling geopend die speciaal gemaakt is ter gelegenheid van 250\400. Beeldend kunstenaar Geert Schreuder uit Onstwedde kreeg in 2014 de opdracht om de tien meest karakteristieke momenten uit de ontwikkeling van de Kanaalstreek in beeld te brengen, veelal uit de tijd waarin we nog geen foto's hadden en al helemaal niet in kleur. De tentoonstelling liet zien wat we eigenlijk gedenken met 250\400 en toonde hoe het er in de jaren tussen 1615 en 1910 eruit had kunnen zien in de Kanaalstreek. De tien schilderijen hebben als overeenkomst dat op elk schilderij de mensen centraal staan die het gebied gevormd hebben tot wat het nu is: de mannen die meter voor meter het Stadskanaal uitgroeven, hele gezinnen die werkten in het veen om de landerijen te ontginnen en vervolgens hebben bebouwd.
Speciaal voor deze gelegenheid stelde RHC de Groninger Archieven enkele bijzondere documenten beschikbaar die de ontstaansgeschiedenis illustreren. Zo was bijvoorbeeld de originele kaart uit 1615 met de grens die door Jan Sems getekend werd, te zien met zijn eigen handschrift erop, evenals de originele gravure van zijn portret. Ook werd het boek met de geheime raadsresolutiën waarin de stad besloot tot de aanleg van het kanaal getoond en lagen er de huurvoorwaarden van de eerste 12 stenen huizen langs het kanaal, die in opdracht van de stad Groningen waren gebouwd. Bij de tentoonstelling verscheen een gelijknamig boekje waarin alle schilderijen zijn opgenomen en waarbij Harm van der Veen steeds een bijbehorend verhaal verzorgde over de geschiedenis. Het eerste exemplaar van het boekje werd tijdens de opening

aangeboden aan Harry Scholte, directeur van de Rabobank Zuid en Oost Groningen. Samen met Harm van der Veen en Geert Schreuder verrichtte hij ook de opening, waarbij Geert inging op zijn werkwijze bij het maken van de schilderijen en Harm van der Veen de verhalen duidde. Bert Hadders verzorgde deze middag de muzikale omlijsting.
De tentoonstelling inclusief de stukken uit de Groninger Archieven was te zien tot en met 18 september. De schilderijen bleven het hele jaar hangen.

In het weekend van 24 tot en met 26 juli maakten de schilderijen een uitstapje. Op zaterdag 25 en zondag 26 juli waren het Hoge en Kleine der A in de Groninger binnenstad het podium voor ZomerWelVaart. Met dit maritieme festival besteedden het Noordelijk Scheepvaartmuseum en De Verhalen van Groningen eveneens aandacht aan het 250-jarig bestaan van het Stadskanaal. Op acht historische schepen aan het Hoge en Kleine der A konden bezoekers deelnemen aan allerlei activiteiten. Eén onderdeel daarvan was de Kolonistenexpositie, die te zien was aan boord van de Terra Nova, het schip van de Vereniging het Historisch Bedrijfsvaartuig. Ook Bert Roossien hield hier op zaterdag een lezing over de geschiedenis van het Kanaal.

Quilts van oud beddengoed
Vanaf 25 april was in de wisselkamer van het hoofdgebouw de tentoonstelling 'Uitgeslapen, droombeelden van toen in quilts van nu' te zien. Hier werden quilts getoond die zijn gemaakt van oud beddengoed dat soms al meer dan 100 jaar oud is.
Handwerklerares Jantje Kupers-de Roo verzamelt al meer dan twintig jaar beddengoed dat vroeger in bedsteden werd gebruikt. De stof is vaak bedrukt met bloemmotieven in rode en blauwe tinten. Zij maakte er met haar cursisten quilts van en deed daarnaast onderzoek naar de herkomst van de patronen op de stof. Zij ontdekte dat de bloemmotieven met houten stempels op de stof werden aangebracht. Hoe roder de opdruk, hoe meer inkt er moest worden gebruikt en dus hoe duurder de stof was. Het onderzoek resulteerde in een gelijknamig boek dat ook in het SHC verkrijgbaar was.
Door publiciteit in de landelijke quiltbladen kregen we bezoeksters vanuit het hele land en ook het boek werd zeer goed verkocht. Wegens dit grote succes werd de tentoonstelling verlengd tot 1 december.

Kinderen, kunst & Knoal!
De derde tentoonstelling in het kader van 250\400 was te zien van 9 oktober tot 30 november.
In het Huisje Manning was een presentatie te zien met foto's en werkstukken van de kinderen die in het kader van 250\400 aan de slag zijn geweest met het lesprogramma Knoal! over de geschiedenis van het Stadskanaal. Basisscholen in de Kanaalstreek konden in het kader van het jubileumjaar deelnemen aan een project waarbij kunstenaars in de klas kwamen en allerlei leerzame uitstapjes werden gemaakt.
Zo liet Heleen Wilkens de kinderen in het project 'Pronkjewail op reis' hun favoriete plek in de Kanaalstreek verbeelden in een boekwerk, dat vervolgens op reis ging langs diverse andere inwoners van de streek die elk ook een pagina vulden. Michiel van der Veen maakte muzikale composities, de zgn. soundscapes, van de geluiden uit het gebied met de kinderen en Ard Hesselink liet de leerlingen op een andere manier fotograferen, met de

Buinersluis als thema. Foto's van het gehele project, waarop veel kinderen aan het werk te zien zijn, illustreren het geheel.
De objecten van de leerlingen waren te zien te midden van de schilderijen die Geert Schreuder maakte ter gelegenheid van 250\400. Deze tentoonstelling 'Kolonisten aan het Kanaal' maakte ook deel uit van het lesprogramma van de scholen.
Heleen Wilkens was mede-initiatiefnemer en -inrichter van deze expositie. De tentoonstelling werd door haar geopend samen met kinderen van de asielzoekersschool en wethouder Johan Hamster van onderwijs. Speciaal voor deze presentatie werden er nieuwe tentoonstellingspanelen aangeschaft, die de tentoonstellingszaal in het Huisje Manning wat meer wandruimte bieden en multifunctioneel inzetbaar zijn, ook in het hoofdgebouw.

Witte Olifanten III in de Watertoren
In 2015 werd de derde editie van de keramiektentoonstelling Witte Olifanten in de watertoren georganiseerd. Exposante was dit jaar Birgit Saupe uit Aken (D). Dit project is een samenwerking tussen het SHC en Mirjam Veldhuis, beeldend kunstenaar uit Stadskanaal. De titel 'Witte Olifanten' staat in overdrachtelijke zin voor 'voor iets zeldzaams of duurs dat niets oplevert'.

Birgit Saupe (Dresden, 1982) werkt met porselein. De vraag 'Wat is leven, wat is een individu en waar worden de grenzen van dit complexe systeem doorbroken?' ligt steeds aan haar werk ten grondslag. Daarnaast is zij ook gebiologeerd door het feit dat keramiek en de mens al sinds de oudheid bij elkaar horen en dat het materiaal in deze tijd aan een nieuwe opmars bezig is in de biomedische wetenschap. Zoals ze het zelf in haar onderzoeksproject 'Auf Leben und Tod' omschrijft: Van pot naar botprothese. Wonderlijk genoeg is de grondstof voor botprotheses bone china, het spierwitte en transparante porselein dat voor een groot gedeelte bestaat uit de as van runderbotten. Dit gegeven gebruikt ze in haar installaties om de wisselwerking tussen levende en levenloze materie gestalte te geven. Daarbij strijden fascinatie en afschuw om voorrang. Dieren komen veel voor in haar werk. Muizen, embryo's van koeien en ook honden spelen daarin een belangrijke rol. Niet toevallig dieren die gebruikt worden in laboratoriumexperimenten. Toch gaat haar werk niet louter over uitwassen of misstanden. Het is vooral ook een poëtisch statement over hoe technische vooruitgang materiaalgebruik beïnvloedt, zowel in de wetenschap als in de kunst.

Voor Witte Olifanten zijn projectsubsidies en sponsors verworven. Bouwbedrijf Gebroeders Benus uit Musselkanaal sponsorde een elektrische lier, wat de inrichting van de tentoonstelling enorm vergemakkelijkte. Theatertechnicus Marijn Sijbom van Theater Geert Teis verzorgde de verlichting van de verdiepingen en dankzij De Kunstwerkers als sponsor is een website gebouwd. www.witteolifantenstadskanaal.nl verstrekt uitgebreide informatie en beeldmateriaal over Witte Olifanten. Ook is Witte Olifanten te vinden op Facebook. De volgende fondsen deden een toezegging: De Stichting Wildervankfonds, het Prins Bernhard Cultuurfonds en Stichting Stokroos.

Er zijn advertenties geplaatst in de Kunstkrant, in Noorderland en in onafhankelijk keramiekmagazine De kleine K waar in het juninummer een aankondiging werd geplaatst over de tentoonstelling in de Watertoren. Het vaktijdschrift Klei, keramiekmagazine heeft naar aanleiding van de expositie Birgit Saupe geïnterviewd. Dat artikel verscheen in het septembernummer.

Op zondag 30 augustus werd in het SHC onder de titel 'Onverwoestbaar kwetsbaar' de tentoonstellingsbrochure gepresenteerd. Hiervoor werd dr. Els Maeckelberghe, ethicus aan de RuG, uitgenodigd om een inleiding op de tentoonstelling te houden. Zij noemde daarin het werk van Birgit Saupe 'een monument voor het proefdier'. Vervolgens kreeg zij het eerste exemplaar van de brochure, met daarin een korte uitleg over het werk van Saupe en veel foto's, uitgereikt en verplaatste het gezelschap van zo'n 30 belangstellenden zich naar de watertoren. Daar gaven Moes Wagenaar en Tim de Man een voorstelling op resp. viool en accordeon, waarbij zij zich bij het spelen baseerden op de akoestiek van de verschillende verdiepingen en het trappenhuis en zij zich al improviserend door de toren bewogen. Deze middag genereerde extra publiciteit in de regionale pers om nogmaals aandacht op de tentoonstelling te vestigen.

De expositie in de watertoren heeft in totaal 348 bezoekers getrokken. Dat is minder dan vooraf gehoopt, en ook minder dan het jaar ervoor. Niet helemaal duidelijk is of de bezoekers die kwamen, voor de watertoren of voor de tentoonstelling waren gekomen. De indruk bestaat toch grotendeels dat het hoofddoel het beklimmen en het uitzicht vanaf de toren betrof.
De periode waarin de tentoonstelling werd gehouden, leent zich bovendien niet voor het verbinden van een educatief programma aan de tentoonstelling. Willen we hier meer aan doen, dan moet ook de tentoonstellingstermijn opschuiven naar het voorjaar.

De reacties van de bezoekers waren over het algemeen heel positief. We onderscheiden drie groepen bezoekers: de 'watertorentoerist', de expositiebezoeker en de bezoekers aan het evenement 'Onverwoestbaar kwetsbaar'. De toeristen waren verrast, zij verwachtten niet een kunsttentoonstelling in de toren aan te treffen. De expositiebezoeker heeft uiteraard al meer voorkennis en waren zonder uitzondering positief en de meest 'ervaren' bezoekers, die aan het evenement, genoten van de middag met het afwisselende programma waarin ze meer over de achtergrond van het werk te weten kwamen.

Witte Olifanten III was te zien van 17 juli tot en met 1 oktober.

Streekkamer Simon van Wattum
De vitrines in de bibliotheek van Stadskanaal waren tot 1 april 'uitgeleend' aan de Stichting Cornelis Dopper, die er tot april 2015 aandacht besteedden aan de 75e sterfdag van deze in Stadskanaal geboren componist en dirigent.

Gelijktijdig met de quilttentoonstelling waren er in de bibliotheek kleine werkstukjes te zien die de dames van de handwerkgroepen hadden gemaakt. Deze bleven tot eind september.
Gedurende de maand oktober bood de bibliotheek onderdak aan de reizende tentoonstelling Routes of Liberation over de bevrijding aan het einde van de

Tweede Wereldoorlog. Het SHC werkte hieraan mee door de informatie over de plaatselijke situatie in de Kanaalstreek te verzorgen. In de vitrines van de Streekkamer werden objecten, foto's en documenten uit deze tijd uit de collectie van het SHC getoond.

Na afloop van Kinderen, kunst & Knoal! werden de Pronkjewail-boeken er tot eind januari nog tentoongesteld.

4.2 Zondagmiddagactiviteiten

Sinds 1996 wordt er van oktober tot mei vrijwel elke zondag een activiteit georganiseerd. Het programma wordt opgesteld door de activiteitencommissie. Het seizoen loopt over het verslagjaar heen. Het programmaboekje werd opnieuw vormgegeven door Roland Beyer en gedrukt in een oplage van 1000 stuks. Het werd evenals eerdere jaren gepresenteerd op de Leer en Doemarkt, die dit jaar gehouden werd op zaterdag 5 september in het centrum van Stadskanaal. Donateurs van het SHC krijgen het programmaboekje thuisgestuurd. Verder ligt het om mee te nemen bij de bibliotheek en Tourist Info Westerwolde.
De bezoekers aan deze activiteiten vormen in de wintermaanden het belangrijkste aandeel in onze bezoekcijfers. Door de wekelijkse vermelding in de plaatselijke en soms regionale pers dragen de activiteiten bovendien bij aan de naamsbekendheid van het SHC.

In 2015 werden de volgende activiteiten georganiseerd:

Periode 1 januari - 1 mei:

Datum	Activiteit	Bezoekers
4 januari	Winterse Watertoren: de watertoren was open om te beklimmen. Tevens de jaarlijkse Nieuwjaarsvisite.	12/70
11 januari	Diapresentatie door Bert Roossien in het teken van 250\400 met als thema Het Stadskanaal: tot nut van ons allen. Van vaarwater tot visvijver. Samengesteld uit het archief van het Streekhistorisch Centrum	52
18 januari	Eerste 250\400 lezing: De ontwikkeling van het Hoogveen, lezing door Geert de Vries.	65
25 januari	Smikkelmiddag van ouderwetse streekgerechten door Wim Krol van Catering en traiteurshuis De Kastanje uit Gasselternijveen en Dick Verbrugge uit Veenhof met ingeweckt fruit.	30
1 februari	Bruggen en Sluizen, diapresentatie door Bert Roossien, samengesteld uit het archief van het Streekhistorisch Centrum.	40
8 februari	Filmmiddag met aflevering 4 uit de dramaserie Bruin Goud: 'De stille Knijpe' (1900). In het seizoen 2014-2015 werd elke maand één aflevering van deze historische dramaserie vertoond, die zich afspeelt in het fictieve dorp Bargermond. Allerlei historische thema's kwamen per aflevering aan bod. De delen zijn ook los van elkaar te volgen.	10

Datum	Activiteit	Bezoekers
15 februari	Tweede 250\400 lezing: De vervening van de Kanaalstreek door Michiel Gerding.	78
23 februari	Het lied in de Romantiek, lezing door Harm Timmer, geïllustreerd met live voorbeelden uit het tijdperk aan het einde van de 18e en begin van de 19e eeuw.	25
1 maart	De scheepvaart in de Kanaalstreek, diapresentatie door Bert Roossien, samengesteld uit het archief van het Streekhistorisch Centrum.	80
8 maart	Filmmiddag met aflevering 5 uit de dramaserie Bruin Goud. 'Stoom' (1910)	7
15 maart	Derde 250\400 lezing: de bezittingen van de Stad Groningen in de Kanaalstreek door Henk Hurenkamp.	75
22 maart	Opening van de 250\400-tentoonstelling met schilderijen van Geert Schreuder.	70
29 maart	Landmetersmiddag in het kader van 250\400: Egbert Brink, medewerker collecties van het Drents Archief, vertelde over de getekende cartografische nalatenschap van de navolgers van Jan Sems, de landmeters/kaartmakers in de periode van ca. 1600 tot 1800.	40
3-7 april	Paasweekend: het Streekhistorisch Centrum was gesloten.	0
12 april	Vertoning van de film De Blinkende Spade, over de Veenkoloniale landbouw.	37
18-19 april	Museumweekend, beide dagen gratis entree voor bezoek van de tentoonsteling en vertoning van de delen 6 en 7 van de dramaserie Bruin Goud.	56
26 april	Wandeling rondom het oude Centrum van Stadskanaal: het Station en de Handels- en Postkade onder leiding van Herman ter Veen.	12
	Totaal eerste helft 2015	**747**

Totaal 1e helft: 747, tegen 408 in de eerste helft vorig jaar. De activiteiten in het kader van 250\400 trokken zeer veel belangstelling. De zaal was regelmatig te klein waarbij we mensen die niet gereserveerd hadden, moesten teleurstellen. Met 70 personen is het echt al heel erg vol.

In de periode van mei tot oktober worden er geen reguliere zondagmiddagactiviteiten georganiseerd, maar is wel de watertoren te beklimmen tijdens dezelfde openingstijden als het SHC. Museum en toren zijn dan niet elk weekend open, maar naast de normale doordeweekse dagen alleen de eerste zondag van de maand. In het kader van de tentoonstelling Witte Olifanten in de Watertoren werd er op zondag 30 augustus een middag rondom de presentatie van de tentoonstellingsbrochure georganiseerd met een lezing en muziek. Hier kwamen zo'n 30 bezoekers op af.

Van oktober tot en met december werden de volgende activiteiten georganiseerd:

Datum	Activiteit	Bezoekers
4 oktober	Diapresentatie over Musselkanaal door Bert Roossien, samengesteld uit het foto- en dia-archief van het Streekhistorisch Centrum.	11
11 oktober	Presentatie van het boek 400 jaar Semslinie door het Drents Archief in Assen en WBooks.	45
18 oktober	Rondleiding door de watertoren van Stadskanaal door Arie Stenekes.	4
25 oktober	Maand van de Geschiedenis-lezing: Multatuli, tussen droom en daad door Manuel Claasen.	18
1 november	Filmmiddag: Nieuw-Buinen vroeger en nu.	61
8 november	Scheepswerven in Stadskanaal door Bert Roossien en Willem Mulder.	50
15 november	Lezing over Cornelis Dopper door Joop Stam, met speciaal aandacht voor diens Requiem, dat op zondag 22 november wordt uitgevoerd door Vocaal Ensemble Chaverim in Musselkanaal.	20
22 november	Filmmiddag: 250\400, Van Moeras tot Beschaving. Deze documentaire werd eind 2014 gemaakt in het kader van het 250-jarig bestaan van het Stadskanaal en de 400-jarige Semslinie..	27
29 november	Stadskanaal toen en nu, een presentatie naar aanleiding van het nieuwe fotoboek dat gemaakt werd ter gelegenheid van 250\400 in 2015, door Bert Roossien en John Groenewold.	23
6 december	Wie-wat-waar-middag, bezoekers werd gevraagd mee te helpen bij het identificeren van fotoís uit ons archief waarvan niet bekend is wie of wat erop staat.	25
13 december	Kerst in het SHC: Lezing met als thema ëVan wieg tot graf, de culinaire levensloop van de mensí door Carolina Verhoeven van het Culinair erfgoedcentrum in Appelscha en het Weckmuseum.	10
20 december	Kerst in het SHC met Vrouwenkoor Ma Musica onder leiding van Wim Opgelder.	35
	Totaal tweede helft 2015	**329**

Totaal 2e helft: 329, tegen 310 in de tweede helft van 2014

Totaal zondagmiddagactiviteiten: 1.076 tegen 718 in 2014
Gemiddeld kwamen er 37 bezoekers per activiteit.

4.3 Donateursactiviteiten

Donateursavond
De activiteitencommissie organiseert elk jaar een avondlezing speciaal voor onze donateurs om hen te bedanken voor hun steun. In 2015 werd deze avond gehouden op donderdag 21 mei. De aanwezigen werden welkom geheten door de nieuwe voorzitter Jan Overduin. Hij gaf een toelichting op de activiteiten van het Streekhistorisch Centrum, SHC de Oude Stelmakerij in Sellingen en de Jatrie. Vervolgens ging Henk de Weerd nog in op het programma van festiviteiten rondom 250\400 dit jaar.
Na de pauze met koffie en koek vervolgde Ed Donga van het Philipsmuseum in Stadskanaal met een lezing over Philips en de invloed van dit bedrijf op de ontwikkeling van Stadskanaal en de stand van zaken met het Philipsmuseum. Daarnaast vertelde hij als voorzitter van de werkgroep 'Kerken' van 250\400 over de activiteiten die de kerken in het kader van het jubileumjaar organiseren. De avond mocht zich verheugen in een grote belangstelling met maar liefst 70 bezoekers.

Donateursreis
Op zaterdag 3 oktober vond de jaarlijkse donateursreis plaats, die dit jaar Schokland en Urk als bestemming had. Er gingen 36 deelnemers mee. Hoewel dit een lager aantal was dan gebruikelijk, kon de reis kostentechnisch wel uit. Bovendien was het een geslaagd programma met bezoeken aan Museum Schokland, een rondwandeling onder leiding van twee kundige gidsen door Urk en een goed driegangen diner in Staphorst. Bovendien hadden we, zoals tot nu toe bijna elk jaar, erg mooi weer.

4.4 Presentaties voor groepen

Op aanvraag verzorgt het SHC ook diavoorstellingen op locatie. Dit zijn altijd voorstellingen op maat, aangepast aan de doelgroep en het gewenste onderwerp, bijvoorbeeld voor vrouwenverenigingen, ouderenbonden en serviceclubs. Deze voorstellingen worden gegeven door Bert Roossien en een enkele keer ook door Helen Kämink.

In 2015 verzorgden we op locatie 16 voorstellingen en 14 in het SHC zelf, los van de voorstellingen op zondagmiddag. Bij deze aantallen zijn groepsbezoeken zonder speciale voorstellingen of rondleidingen niet inbegrepen, evenmin als presentaties voor schoolgroepen.
In het voorjaar en het najaar van 2015 verzorgde Bert ook weer een reeks colleges voor de Stichting Ouderen Educatie in Winschoten. Deze lessen hebben uiteenlopende historische thema's als onderwerp, niet alleen streekgeschiedenis.

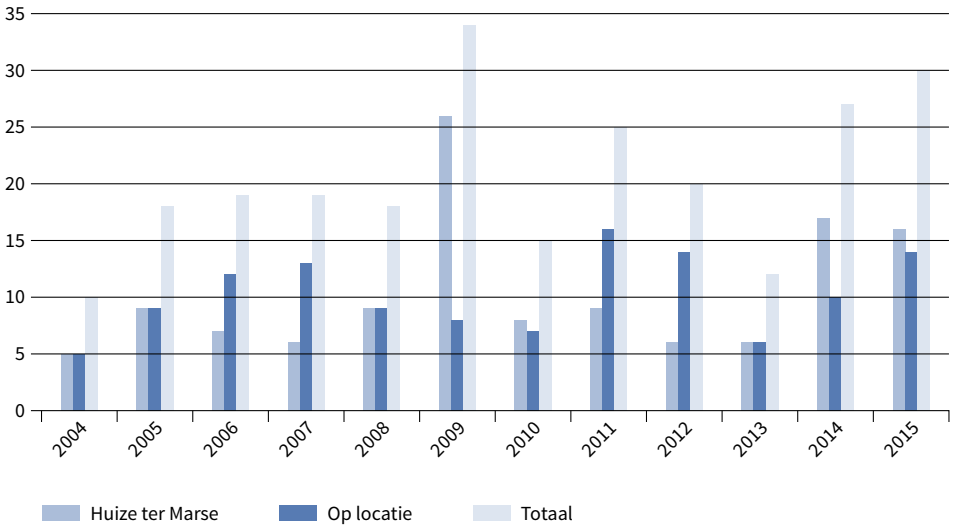

4. 5 Publicaties

Terra Westerwolda
In december 2015 kwam het laatste nummer van Terra Westerwolda als samenwerking tussen het SHC en de Historische Vereniging Westerwolde (HVW) uit. Door verschil van inzicht over de te varen koers en de werkwijze heeft het SHC-bestuur besloten de stekker uit de samenwerking te trekken. Hier gingen gedurende het jaar vele discussies aan vooraf en het besluit werd dan ook niet lichtzinnig genomen: het blad werd door veel lezers hoog gewaardeerd en de losse verkoop liep ook steeds beter. Het SHC zal zich in 2016 gaan beraden op een eigen blad.

In 2015 verschenen twee nummers van Terra Westerwolda.
In maart verscheen jaargang 4-1 van het tijdschrift, met daarin o.a. een artikel over een urnenvondst bij Wedde in 1943, resultaat van een oproep over het bombardement op de Aardappelmeelfabriek in Ter Apelkanaal, Stadskanaal in 1864, deel 1 van een artikel over het Weertshuis bij de borg te Wedde, een interview met postbode Reint Meins uit Vlagtwedde en in de artikelenreeks Vier van Eén ging het deze keer over Huize Bareveld.
In december kwam jaargang 4-2 uit als extra dik nummer met daarin o.a. veel aandacht voor de viering van 250\400 en 350 jaar Slag bij Jipsinghuizen, Vier van Eén over de Buinersluis en een interview met J.P. Koedam uit Stadskanaal als een van de eerste Philipsmedewerkers.

Poffert, Pankouk, Pierewaai
Deze verzameling streekrecepten verscheen al in de jaren 90 en is een succesnummer als souvenirtje aan het SHC. In februari verscheen de derde druk van dit boekje.

Kolonisten aan het Kanaal, 10 schilderijen van Geert Schreuder, 10 verhalen van Harm van der Veen
Bij de tentoonstelling met de schilderijen van Geert Schreuder verscheen een gelijknamig boekje waarin alle schilderijen zijn opgenomen en waarbij Harm van der Veen steeds een bijbehorend verhaal verzorgde over de geschiedenis. Het is in het SHC te koop voor € 9,95.

400 jaar Semslinie, de oudste lijnrechte grens ter wereld
Wat in alle activiteiten rondom 250\400 nog ontbrak, was een inhoudelijk verhaal over de Semslinie. Deze lacune werd opgevuld door de uitgave van het boek '400 jaar de Semslinie'. Het Drents Archief in Assen nam het initiatief tot het bijeenbrengen en toelichten van de historische kaarten van Jan Sems uit zowel de Drentse als Groninger Archieven en het schrijven van een biografie over Jan Sems. De auteurs van het boek zijn Egbert Brink, Paul Brood, Martin Hillenga, Erwin Karel, Harm van der Veen en Frans Westra. Daarnaast bevat het een literaire bijdrage van wandelaar-schrijver Jan Blokker (jr.) en fotografie door Sake Elzinga. WBOOKS in Zwolle is bereid gevonden het boek uit te geven Op zondag 11 oktober werd het boek gepresenteerd. De eerste exemplaren werden uitgereikt aan burgemeester Galama, die een toespraak hield over 250\400 en het belang van de geschiedenis, en vertegenwoordigers van andere Semslinie-gemeenten: burgemeester Bijl van Emmen, en de wethouders Luth van Vlagtwedde, Soeverein van Borger-Odoorn, Dijkstra van Aa en Hunze en Velema van Veendam. Er waren zo'n 50 belangstellenden bij aanwezig en het boek werd goed verkocht.

Fotoboek Stadskanaal 250\400
Eén van de eigen bijdragen van het SHC aan de viering van 250\400 was het maken van drie fotoboeken als blijvende herinnering aan het feestjaar. Van elke dorpskern langs het Stadskanaal wordt een fotoboek gemaakt waarin veelal niet eerder gepubliceerde foto's tonen hoe de plaatsen in de afgelopen eeuw zijn veranderd. Oude panden, soms al lang verdwenen, worden afgebeeld naast de situatie anno 2015. Daarmee wordt ook de situatie van nu voor de toekomst vastgelegd.
Op vrijdagmiddag 13 november werd het eerste deel over Stadskanaal, van Bareveld tot de Tweede Afdraai, in het SHC gepresenteerd. Jannine van Meerendonk van uitgeverij Profiel gaf een toelichting op de totstandkoming van het boek en samenstellers Bert Roossien en John Groenewold tilden aan de hand van foto's een tipje van de sluier op van de inhoud van het boek. Vervolgens werd het eerste exemplaar van Stadskanaal, 250\400 aangeboden aan Harry Scholte, directievoorzitter van de Rabobank Zuid en Oost Groningen als hoofdsponsor van het evenement 250\400.
Dit boek werd een groot succes in de boekhandel en stond lange tijd op 1 in de verkooplijst van de Readshop in Stadskanaal.

4.6 Educatie

Basisonderwijs
In 2007 bracht het SHC het project Knoal! voor het basisonderwijs uit. Dit project werd in het kader van het subsidieprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit vernieuwd door Cultuurclick (voorheen Kunststation C) en Erfgoedpartners (voorheen Museumhuis Groningen geheten). Op 1 april werd de geheel vernieuwde map gepresenteerd aan de wethouder van onderwijs, Peter Gelling, in groep 3 van CBS de Maarsborg te Stadskanaal.

De basisscholen kregen in het kader van 250\400 aan het eind van 2014 een keuzemenu voorgeschoteld waarmee ze konden intekenen op tal van activiteiten, variërend van een liedjesproject door de muziekschool tot een bezoek aan de musical 'Het andere Achterhuis' in Odoorn. Ook het schip

de Familietrouw van het Veenkoloniaal Museum kwam naar Stadskanaal en natuurlijk maakte het lesprogramma Knoal! deel uit van het menu. Ter gelegenheid van de tentoonstelling Kolonisten aan het Kanaal maakte erfgoeddocente Alexandra Koning opdrachten op verschillende niveaus bij de expositie. In 2015 brachten 8 basisscholen met 25 groepen een bezoek aan het SHC. Opmerkelijk nieuw was ook de aandacht van een school in Ter Apel (PORK) en in Nieuw-Buinen (De Klister) voor ons onderwijsprogramma.

In 2014 brachten nog 4 basisscholen met 9 groepen een bezoek aan het SHC. In 2013 kwamen er 6 scholen met 19 groepen In 2012 kwamen er 11 basisscholen met 38 groepen. In 2011 kwamen er 6 scholen met 22 groepen.

Voortgezet onderwijs
Opmerkelijk genoeg werd in het Voortgezet Onderwijs nauwelijks (merkbaar) aandacht besteed aan het jubileumjaar. Slechts enkele klassen van Ubbo Emmius in Onstwedde bezochten de Kolonistententoonstelling.
Het Noorderpoort reserveerde wel evenals eerdere jaren vier woensdagmiddagen om met tweedeklassers zowel het SHC als de Watertoren te bezoeken. Het Ubbo Emmius nam de watertoren weer op in een excursieweek waarbij brugklassen en tweedejaarsleerlingen langs bedrijven en markante punten in de omgeving fietsen, en ook bracht een groepje Franse scholieren die een uitwisseling hadden met Ubbo Emmius Stationslaan een bezoek aan de watertoren.

4.7 Open Monumentendag

Jaarlijks wordt de landelijke Open Monumentendag (OMD) gehouden in het tweede weekend van september. Dit jaar viel dat op 12 en 13 september en het landelijke thema was ‘Kunst en ambacht’. In de gemeente Stadskanaal is het gebruikelijk dat er alleen op zaterdag activiteiten worden georganiseerd. Door de grote organisatiedruk op het SHC in verband met de viering van 250\400 en vanwege het toepasselijke thema, werd de Stichting Stelmakerij Wever in Mussel gevraagd of zij, met het beschikbare budget dat het SHC jaarlijks van de gemeente Stadskanaal krijgt voor dit doel, de organisatie van OMD op zich wilden nemen. Dit aanbod werd dankbaar aanvaard en de vrijwilligers van de Stelmakerij in Mussel wisten er een leuk programma voor te organiseren.
Zo werden er voor en in de stelmakerij de hele dag demonstraties verzorgd van oude ambachten, onder andere door vrijwilligers van het museum. Te zien waren demonstraties houtdraaien, rietvlechten, pottenbakken, smeden en spinnen.
Kunstschilder Geert Schreuder uit Onstwedde exposeerde een aantal nieuwe schilderijen en er was live muziek door ‘de enige echte Groninger troubadour’ Hans van der Lijke. Kinderen konden poffertjes bakken en een spel doen met/van hout. De hele dag door werden rondleidingen door het museum verzorgd en ook de inwendige mens werd niet vergeten met zelfgebakken cake en appeltaart. Het was een geslaagde dag, de stelmakerij mocht ca. 100 bezoekers verwelkomen.

Witte Olifanten III: Birgit Saupe

Birgit Saupe

Kunstenares Birgit Saupe en de manifestatie Onverwoestbaar Kwetsbaar.

Uitgeslapen,
droombeelden van toen in quilts van nu

Kolonisten aan het kanaal, 10 schilderijen van Geert Schreuder

Schilder Geert Schreuder en historicus Harm van der Veen.

Bert Hadders luisterde de opening van de tentoonstelling op met liedjes van het album De Bosklopper Tapes.

Het publiek bewondert de schilderijen van Geert Schreuder in het Huisje van Manning.

400 jaar Semslinie
De oudste lijnrechte grens ter wereld

Burgemeesters en wethouders van de gemeentes langs de Semslinie met het boek ‘400 jaar de Semslinie’.

Stadskanaal 250\400

Bert Roossien, Harry Scholte, John Groenewold en Gozina Brongers met het nieuwe fotoboek.

Her en der

Het Streekhistorisch Centrum staat midden in de samenleving en werkt op allerlei terreinen samen met andere instellingen op het gebied van geschiedenis en cultuur. Het SHC oogst daarvoor op verschillende manieren veel waardering.

5 Samenwerking

Het SHC participeert veelvuldig in projecten, van klein tot groot, waarin we samen optrekken met anderen. Vaak gaat het om grotere projecten die we niet alleen kunnen realiseren, zoals de Jatrie, of activiteiten waarvoor we worden gevraagd een rol te vervullen, zoals de Stelmakerij in Sellingen. Ook nemen we zelf het initiatief tot het aangaan van een samenwerking, zoals bij de viering van 250 jaar Het Stadskanaal en 400 jaar Semslinie in 2015. Maar ook binnen meer kleinschalige activiteiten in de gemeenschap, zoals de kunstmarkt ArtXtrA en de Leer en Doemarkt neemt het SHC bestuursverantwoordelijkheid. Door in dergelijke projecten een initiërende dan wel anderszins actieve rol te vervullen, sluiten we aan bij de doelstelling in ons beleidsplan als gids voor de cultuurhistorie in Zuid-Groningen te willen fungeren en willen we het draagvlak voor het SHC in de maatschappij vergroten.

5.1 250\400 in 2015

Het grootste project waarin we participeerden in 2015, was de viering van 400 jaar de Semslinie, de grens tussen de (huidige) provincies Groningen en Drenthe, 250 jaar Het Stadskanaal. Het geheel aan evenementen dat onder deze noemer georganiseerd werd, beheerste heel 2015 en heeft een zeer groot stempel gedrukt op de activiteiten en werkzaamheden van het SHC in 2015. Na jaren van voorbereiding was het dan eindelijk zo ver dat de activiteiten die bedacht zijn, uitgevoerd konden worden. Namens het SHC maakt Henk de Weerd als secretaris/penningmeester deel uit van het bestuur van de Stichting 250\400 op basis van een vrijwilligersvergoeding. Aangezien hij ook in het Projectteam zit dat het eigenlijke werk doet, kreeg hij daar bijna een dagtaak aan.
Helen Kämink was secretaris van het Projectteam en coördinator van de activiteiten die met de geschiedenis te maken hebben. Behalve Henk en Helen maken ook Wim Koeneman (fondsenwerving), Jaap Meijer (logistiek) en Jur Stavast deel uit van het projectteam. Paulo Cardoso kwam de organisatie versterken voor de PR. Deze groep kwam in 2015 16 keer in vergadering bijeen. Daarnaast werd er apart vergaderd voor en met de diverse werkgroepen en speciaal voor MusSailkanaal. Hier volgt een opsomming van de activiteiten waar het SHC rechtstreeks mee te maken had en in participeerde:

Diverse lezingen en presentaties in het SHC (zie de zondagmiddagactiviteiten);

Op 6 maart ging een documentaire getiteld ‘Van Moeras tot Beschaving’ door Hassing Filmproducties in de Stadskanaalster bioscoop Smoky in première die het verhaal van de geschiedenis d.m.v. ‘storytelling’ uitlegt en deels in het SHC werd opgenomen. Ook Helen Kämink speelt een rol in deze film: als museumdirecteur;

Vanaf 22 maart was de Tentoonstelling Kolonisten aan het Kanaal door Geert Schreuder in het SHC te zien met bijbehorend boek;

Op 30 maart vond de officiële aftrap van het jaar plaats tijdens een bijeenkomst voor sponsors en andere relaties in Theater Geert Teis;

Het onderwijsproject Knoal! werd aangepast aan de vieringen, voor scholieren was er bovendien een kunstproject, waarin ze fotografeerden met Ard Hesselink, Pronkjewailboekjes maakten met Heleen Wilkens en geluid bewerkten met Michiel van der Veen. De resultaten werden in oktober en november in het SHC tentoongesteld;

Op 4 april werd in winkelcentrum De Kanaalpassage een flashmob gehouden waarvoor in het SHC werd vergaderd;
Op 5 mei brachten de Runners Stadskanaal met de Bevrijdingsloop het vuur vanuit Wageningen over naar o.a. het dak van de watertoren;

Er werd een speciale Knoal-vaarroute uitgegeven met een beschrijving van de diverse bezienswaardigheden langs het kanaal waarvoor het SHC informatie en foto’s aanleverde

Op 22 mei vormde het SHC het decor voor de presentatie van de tweede druk van het boek Honderd jaar Schepen, Schippers en Scheepsbouwers van Willem Mulder. Dit was weliswaar niet een rechtstreekse activiteit van 250\400, maar het jubileum heeft wel een rol gespeeld om de tweede druk juist nu uit te brengen;

In mei werden door de gezamenlijke toneelverenigingen eenakters gespeeld in leegstaande winkels en op 20 juni voerden de toneelverenigingen UDI en TAGO samen het stuk Dizzepie, Dizzepuu op van de Knoalster toneelschrijver Geert Teis. De organisatorische voorbereidingen werden getroffen in het SHC en ook voorzag het SHC de voorstelling van decorstukken uit de collectie.

Op 25 en 26 juli werd in de stad Groningen voor het eerst het festival ZomerWelvaart georganiseerd waar de verjaringen van het Stadskanaal en de Semslinie centraal stonden. Het SHC was hier present met de 10 schilderijen van Schreuder en een lezing door Bert Roossien;

Buurtverenigingen versierden het kanaal met honderden meters vlaggetjes, ook het SHC versierde uiteraard haar deel;

Van 31 juli tot en met 2 augustus vond het hoogtepunt van het jaar plaats met MusSailkanaal, waar 120 historische bedrijfsvaartuigen van de LVBHB te bewonderen waren en waar meer dan 60.000 bezoekers op af kwamen. Ook het SHC was dit weekend open en werkte mee aan een item in het NOS journaal van 31 juli, waardoor we landelijk in beeld kwamen.

Het SHC werkte mee aan de kunstprojecten van Kunst Langs de Linie. Op 3 november werd de 'boortoren' van kunstenaar Arjen Boerstra tijdelijk bij het SHC geplaatst en op zaterdag 19 december was het SHC het episch centrum van de formele afsluiting van het jaar: de Semslinie Lichtlijn van kunstenaar Bruno Doedens /SleM verlichtte met fakkels het hele kanaal van Bareveld tot Ter Apelkanaal.

5.2 Jatrie

De Groninger steilsteven Jatrie werd in 2008 op initiatief van de gemeente door schipper Harm Davids gelegateerd aan het SHC. Sinds 2012 is de restauratie en herbestemming van het schip ondergebracht in een officiële Stichting Jatrie, die zelfstandig verantwoording aflegt over haar activiteiten. Het SHC blijft echter eigenaar. Helen Kämink en Jan Overduin hebben namens het SHC zitting in het bestuur van de Stichting Jatrie en het SHC is het correspondentieadres van de stichting. In dit jaarverslag wordt volstaan met het noemen van de belangrijkste gebeurtenissen voor de Jatrie in 2015. Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de jaarstukken van de Stichting Jatrie zelf.

In het voorjaar ging de eigen website www.jatrie.nl de lucht in. Voorheen werden de vorderingen rondom de restauratie zo veel mogelijk op de website van het SHC vermeld. De site bevat veel achtergrondinformatie over het schip en haar historie. Voor de ontwikkeling ervan werd het Grafisch Bedrijf Erik Luten te Stadskanaal ingeschakeld. Het beheer is in handen van Jaap Huberts.

Nadat eind 2014 het onderwaterschip werd vervangen, werd vervolgens de Bronsmotor aangepakt. De klepstangen moesten worden vervangen en de koelwaterpomp gereviseerd. Ook de koelwaterleidingen en de pakkingen werden vervangen. Na een aantal keren proefdraaien kon de Jatrie half juni op eigen kracht vanuit Groningen terugvaren naar Stadskanaal. Direct na terugkomst is eind juni gestart met het plaatsen van de inmiddels gereed zijnde stuurhut en de inrichting van het ruim. Door soms zes dagen per week met man en macht aan het schip te werken, kon het doel, om met het schip deel te nemen aan het 250\400-hoogtepunt MusSailkanaal worden bereikt.
Het vrachtschip was tijdens MusSailkanaal een sterke publiekstrekker. De eerste dag bezochten ruim 750 mensen het schip, mede aangetrokken door de af en toe draaiende Bronsmotor. Ook de fotopresentatie van de restauratie vanaf 2009 kon rekenen op veel belangstelling. In totaal hebben naar schatting bijna 5.000 personen het schip bekeken.
Na de zomer werden de werkzaamheden weer opgepakt: er werd een houtkachel in het ruim geplaatst om ook in de winter te kunnen doorwerken, het roefje kreeg een grondige opknapbeurt, er werden leidingen tussen de stuurhut en het ruim aangelegd, ruiten geplaatst, de stuurhut werd verder ingericht en afgebouwd, de motor werd geleidelijk beter afgesteld en in november in de winterstand gebracht, nieuwe messing naamborden aangebracht en voor de inrichting van het ruim werden een zestal inklapbare houten tafels gemaakt.

Ter afsluiting van het succesvolle werkjaar was er op 22 december een stamppotbuffet voor vrijwilligers, bestuursleden, sponsoren en andere genodigden. Dit etentje vond plaats in het ruim van de Jatrie.

5.3 Gebiedsvisie

De voormalige stuurgroep Gebiedsvisie 'rondom de watertoren' werd in 2013 omgezet in een stichting. Hierin worden zes deelplannen voor elk van de deelnemende partijen uitgewerkt en getracht te realiseren. Participanten zijn het SHC, de stichting Jatrie en drie private partijen zijnde Bouwbedrijf Gebr. Benus BV te Musselkanaal, Bruining Vastgoed BV (Forum Beheer) en Monuta. Namens het SHC woonde Harm Oosting de vergaderingen van de Stichting Rondom de Watertoren bij. In juni werd de definitieve uitwerking van de deelplannen aangeboden aan het College van B&W. In augustus volgde ambtelijk overleg over de inhoud. Afgesproken werd dat er tevens een exploitatieplan voor de Watertoren opgesteld zou worden. Hiermee zijn leden van het stichtingsbestuur aan de slag gegaan. Het is nog afwachten in hoeverre de gemeente Stadskanaal haar medewerking zal verlenen aan de uitvoering. Hierop is in 2015 nog geen antwoord ontvangen.

5.4 Comité Stolpersteine gemeente Stadskanaal

Stolpersteine zijn het idee van de Duitse kunstenaar Gunter Demnig, die messing plaatjes van 10x10 cm. vervaardigt met daarin de namen en sterfdata van slachtoffers van het Naziregime tijdens de Tweede Wereldoorlog. Deze 'stenen' worden in het trottoir voor de huizen van de afgevoerde mensen geplaatst, bedoeld om er even bij stil te staan ter nagedachtenis aan deze personen. In de gemeente Stadskanaal zijn tijdens de Tweede Wereldoorlog 142 personen afgevoerd en nooit meer teruggekomen, voor wie een steen geplaatst zou moeten worden.
De werkgroep die zich bezighoudt met de fondsenwerving en uitvoering van het project bestaat uit:
Alie Noorlag, *voorzitter en coördinator*
Gerda ten Kate, *secretaris*
Helen Kämink namens het SHC, *penningmeester*
Henjo Borgman en Jan Wilpshaar voor de educatieve activiteiten
en Klaas Steenhuis als initiatiefnemer.

Nadat in 2014 de eerste 50 stenen gelegd waren, was het wachten op de volgende levering van stenen. We waren daarbij afhankelijk van de medewerking van Gunter Demnig en zijn werkplaats in Duitsland, die vele aanvragen voor Stolpersteine in Nederland en Duitsland in behandeling heeft en daardoor elke bestelling niet in één keer kan afhandelen maar zijn capaciteit over alle aanvragen verdeelt. Toch kwam de tweede zending relatief snel waardoor we in januari al de volgende serie konden plaatsen. Hierbij werd niet weer een aparte herdenking georganiseerd met genodigden, maar wel werden op elke locatie rozen gelegd na de plaatsing en ook werd de hele dag het proces door een fotograaf vastgelegd.

Dankzij aandringen op een spoedige levering van de laatste stenen, ook in verband met de subsidievoorwaarden van Leader die vereisten dat de toegekende projecten voor 31 december 2015 afgerond moesten zijn, werden in december de resterende Stolpersteine geleverd. Door de weersomstandigheden moest de plaatsing echter uitgesteld worden waardoor die net niet meer in 2015 afgerond konden worden.

5.5 Overige presentaties en samenwerking

Behalve in de hierboven genoemde projecten manifesteerde het SHC zich in 2015 op de volgende manieren:

De in oktober 2013 aangemaakte SHC-Facebookpagina had aan het eind van 2015 ca. 350 volgers, een verdubbeling ten opzichte van een jaar eerder.

In maart 2015 werd het opgefriste logo van het SHC gepresenteerd in Terra Westerwolda. Roland Beyer gaf het kenmerkende gele huisje een achtergrond van groene bomen en ontwierp ook een bijpassend beeldmerk voor SHC de oude Stelmakerij. Tevens werden er nieuwe banieren ontworpen en gedrukt.

De Stichting ArtXtrA, waarvan Helen Kämink penningmeester is, besloot in juni 2015 om zichzelf op te heffen. Het festival was al twee jaar niet door gegaan en het bestuur besloot wegens te weinig feedback en waardering vanuit bevolking en gemeente, om de opdracht aan de gemeente terug te geven. De liquidatie was op 31 december nog niet volledig afgerond maar wachtte nog op het Collegebesluit waarmee de opheffing wordt bekrachtigd.

Een ander jaarlijks terugkerend evenement waarin het SHC participeert, is de Leer en Doe Markt op de eerste zaterdag van september. Het gros van het werk hiervoor wordt gedaan door de Stichting Welstad en de werkgroep Vrijwilligers Stadskanaal. Dit jaar werd de markt gehouden op 5 september. Hier werd traditiegetrouw ons nieuwe programmaboekje voor de zondagmiddagen uitgedeeld. Het was op deze dag helaas erg slecht weer waardoor een deel van de kramen voortijdig moest worden ontruimd. Het SHC bleef wel tot het einde, maar erg veel publiek was er deze dag niet voor de markt op de been. Slechts het ’s middags optredende Shantykoor wist nog wel bezoekers te lokken, maar dat leverde het SHC niet veel klandizie op.

Op zaterdag 10 oktober nam het SHC deel aan de Dag van de Groninger Geschiedenis bij RHC de Groninger Archieven. Duizenden bezoekers (volgens de organisatie) bezochten deze dag met onze tafel in de studiezaal, waar we twee schilderijen uit de Kolonistenserie hadden tentoongesteld die erg veel bekijks trokken. Ook werden er veel boekjes verkocht en programmaboekjes uitgedeeld. De fotopanelen van de Verhalen van Groningen die voor ZomerWelvaart zijn gemaakt over de geschiedenis van het Stadskanaal en tijdens MusSailkanaal hier zijn gekomen, hebben ook op deze dag weer dienst gedaan. We hadden met de Verhalen van Groningen afgesproken dat wij zouden zorgen voor vervoer terug naar Groningen, aangezien zij ze van Groningen naar Musselkanaal hadden gebracht. Twee MusSailvrijwilligers hebben de zware panelen met een door ons gehuurde bestelbus op vrijdag teruggebracht waardoor ze weer op dit evenement getoond konden worden.

Zo promootten we daar zowel het SHC als het Stadskanaal en sloegen we twee vliegen in een klap. De Verhalen van Groningen heeft de panelen vervolgens weer afgevoerd. Het SHC werd deze dag vertegenwoordigd door Helen Kämink en de vrijwilligers Ina op ‘t Ende, Jaap Kok en Mies Rosien. Er stond maandag 12 oktober een foto van juist onze tafel bij een artikel over deze dag in het Dagblad van het Noorden.

Op 27 november werd er een plaquette geplaatst bij onze rolpaal aan de Luxemburglaan. Deze rolpaal lag jarenlang achter het SHC te wachten op herplaatsing en restauratie. Dat gebeurde in 2013 op initiatief van de buurtvereniging Maarsstee, die de paal opknapte en een plaats gaf bij de ingang van appartementencomplex De Ketting. Met het plaatsen van een RVS plaquette voorzien van een toelichting over de geschiedenis en functie van de paal op een grote zwerfkei, loste het SHC eindelijk haar belofte aan de buurtvereniging in als tegenprestatie voor de restauratie. De vrijwilligers van de buurtvereniging dragen ook zorg voor het onderhoud ervan.

Het SHC is lid van het Museumhuis Groningen. Helen Kämink bezocht enkele bijeenkomsten, waaronder het halfjaarlijkse directeurenoverleg. Daarnaast is het SHC nog tot 31 december 2015 lid van de Nederlandse Museumvereniging.

6 Huwelijken

In 2015 werden er 8 huwelijken voltrokken in Huize ter Marse. Dat is een lichte stijging ten opzichte van het jaar ervoor, toen slechts 5 stellen elkaar het jawoord gaven.

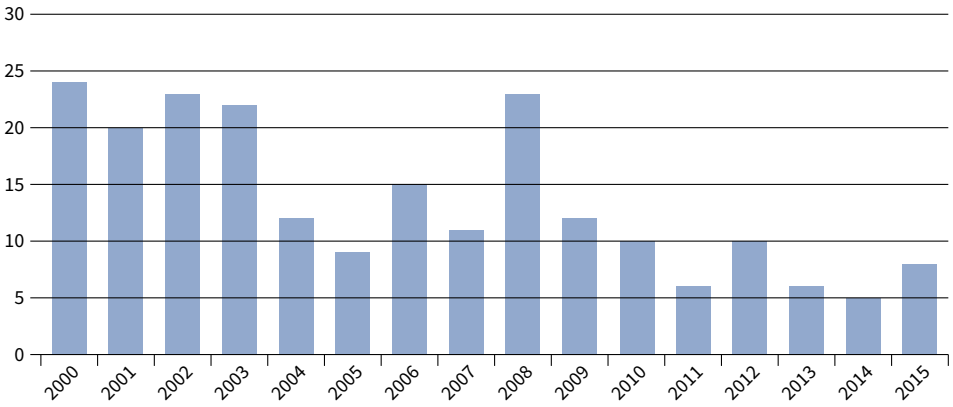

Bezoek

In het jaar 2015 mocht het Streekhistorisch Centrum veel enthousiaste bezoekers verwelkomen. Regelmatig zat de grote zaal helemaal vol.

7 Bezoekers

2015 was een goed jaar voor het aantal bezoekers. De vele activiteiten rondom 250\400 hadden gelukkig ook hun weerslag op het SHC. Door een succesvol zondagmiddagseizoen, veel schoolklassen en het effect van de nationale (vak-)publiciteit voor de quilttentoonstelling steeg het totale bezoekersaantal naar 4.395. Daarvan bezochten er 480 de watertoren en 3.915 het SHC. De Stelmakerij is hier niet bij in begrepen. Daar werden 1.663 bezoekers ontvangen.

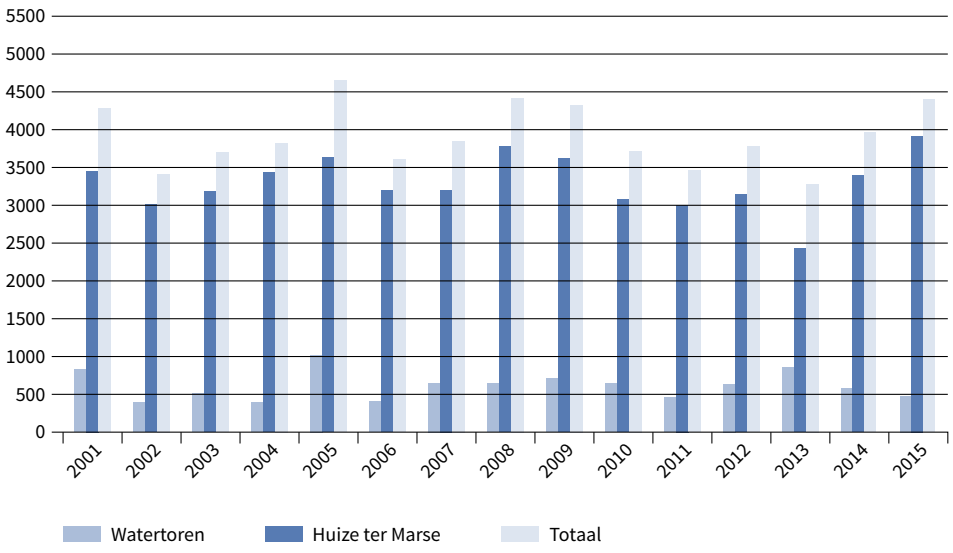

Bezoekers per week

	volwassenen	kinderen	groepen	watertoren	zondagactiviteit	vergaderingen	donateurs	vouchers/gratis	onderzoekers	huwelijken	Museumweekend/OMD	totaal
Week 1			25	12	70		1		1			109
week 2-3					52				5			57
week 3-4	4				65	15		2	2			88
week 4-5	5				40	2			1			48
week 5-6	6				30	3			2			41
week 6-7			16		10	10	2					38
week 7-8	6				78	4			5			93
week 8-9	5				25	27			2			59
week 9-10	8				80	9		1	9	35		144
week 10-11	5	2			7		1	2	2			17
week 11-12			58		75	10			5			148
week 12-13	3		61		70	6	2					142
week 13-14	12			10	40		1		70			133
week 14-15	8					5	2		5			22
week 15-16	1	2	124		37	18	1		6			188
week 16-17	6	1	23			4	3		6		56	98
week 17-18-19	36		56	21	12	4	6	4	8			147
week 19-20	14		56	13		5	2	9	2	50		154
week 20-21	7	3	47	8		5	4		3	50		124
week 21-22	12		212	18		6	1		1			250
week 22-23	122		33	7		19		8				189
Week 23-25	19		62	5	3		5	1	7			106
week 25-26	15	4	100	10		8	2					135
week 26-28	42		49	45		20	2		4			164
week 28-29-30	53	2		25		25		6	4			113
week 30-31	25			32		27	2		4			90
week 31-32	61			141		5		7	5			231
week 32-33	26	12		34		12		8				87
week 33-34-35	59	7	21	50		5	3	5	5	20	0	179
week 36-37	27	11		9		6			4			46
week 37-38	20			7			4	2				35
week 38-39	14	2		3		6		1	1			25
week 39-40	60			2		7	4		3			76
week 40-42	13				56	8	5	2	8			92
week 42-43	28			5		3	2	3	9	25		75
week 43-44	14		82	3	18			1				118
week 44-45	7		75		61			1				145
week 45-46	3	1			50	6			6	20		85
week 46-47	3				20	8	1	3	3			38
week 47-48					27	6			4			37
week 48-49	8				50				2			60
week 49-50	2				25			5	3			35
week 50-51					10			3	2			15
week 51-52			50	20	35	8			6			119
	759	47	1.150	480	1.046	312	56	74	215	200	56	4.395

Westerwolde

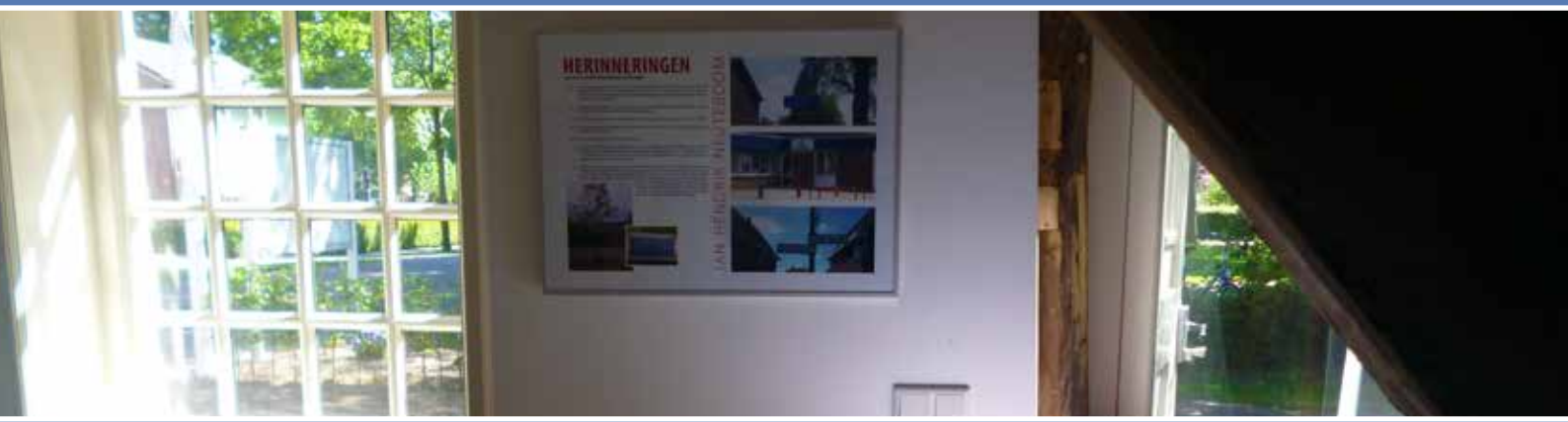

Ook in Westerwolde staat het Streekhistorisch Centrum midden in de maatschappij. Vanuit de Oude Stelmakerij in Sellingen wordt de geschiedenis van de streek verteld.

B SHC de Oude Stelmakerij in Sellingen

1 Organisatie

Vrijwilligers SHC de Oude Stelmakerij Sellingen
De dependance van het SHC in Sellingen draait vrijwel volledig op vrijwilligers. Samen met vrijwilligers van Tourist Info Westerwolde zorgt ons Sellinger team voor de openstelling. Zij werken in toenemende mate samen. De Stelmakerijgroep wordt gevormd door:

Aaltje Schuring
Bouwie Huiting
Diny Nijland
Flip Heuving
Geert Oost
Gerard Arends
Hendrik Jan Wever
Lizette Wassenaar
Philip Uijthoven
Tonny Duijvestijn
Greet Postma
Daan Buyten
Jan Overduin; Jan is als bestuurslid en tevens inwoner van Sellingen het eerste aanspreekpunt voor de vrijwilligers van de Stelmakerij.
Helen Kämink coördineert het rooster, de taken en activiteiten.
Van Wim Pieters werd met ingang van het seizoen 2015 afscheid genomen

2 Financiën

De gemeente Vlagtwedde stelt een exploitatiesubsidie beschikbaar aan het SHC die speciaal voor de Oude Stelmakerij wordt aangewend. Dit bedrag wordt niet vermengd met de kosten die in Stadskanaal gemaakt worden, behalve waar het de coördinatie-uren betreft. De kosten van de directeur worden voor 0,5 dag per week betaald vanuit dit budget. Overige kosten betreffen de energie, water, telefoon- en internetaansluiting, de beveiliging van het pand en uiteraard de kosten voor de activiteiten die we er ontplooien. Een deel van de kosten wordt doorberekend aan de

Stichting Promotie Westerwolde die met de informatiebalie van Tourist Info Westerwolde medegebruiker van het pand is.

In 2015 werd niet het totale subsidiebedrag gebruikt. Wat nog resteert, wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Stelmakerij om er de voltooiing van de permanente tentoonstelling in 2016 mee te bekostigen.

Exploitatierekening	**2015**	**2014**		**2015**	**2014**
Baten	€	€	Lasten	€	€
Subsidies gemeente Vlagtwedde	15.000	15.000	Personeel	6.102,36	6.463,04
Huur Tourist Info	1.500	1.500	Activiteiten	3.138,07	10.772,12
Verkoop winkelartikelen	263,26	287,83	Huisvesting	3.263,37	2.931,93
	16.763,26	16.787,83	Huishoudelijke kosten	186,38	17,61
				12.690,18	20.184,70
Resultaat	4.073,08				-3.396,87

3 Presentaties

Ook dit seizoen kwam de in de Stelmakerij bedoelde permanente presentatie over de geschiedenis van Westerwolde nog niet gereed. Deze tentoonstellingspresentatie is uitbesteed aan Elske Hiddema en Rudmer Nijman te Groningen. Nadat in december 2014 alle benodigde teksten waren aangeleverd door historicus en schrijver Gerben de Vries, werd in februari duidelijk dat de beoogde openingsdatum voor het nieuwe seizoen nog niet kon worden gehaald. Daarop werd besloten de opening weer een heel seizoen uit te stellen en werd er in allerijl een tentoonstellingsprogramma in elkaar gezet om dit jaar mee te vullen.
In de eerste expositie van dit seizoen stond het landschap van Westerwolde centraal. Via de bestaande kanalen van de Open Atelierroutes in Westerwolde (De Beetse-Ter Borg en de Twee Karspelen Kunstroute) zijn kunstenaars uit het gebied benaderd met het verzoek mee te doen aan deze themagroepstentoonstelling, waarbij de enige voorwaarde was dat het werk iets met Westerwolde te maken moet hebben. Daar hebben een tiental kunstenaars op gereageerd met heel divers werk. Zo was er ruimtelijk werk te zien van Jelle Leek en Bernard Winkel, foto's van de fotografen Ard Hesselink, Bert Veeman en Peter van Putten, schilderijen van Geert Schreuder, Harry Schomaker en Elizabeth Kodde, grafisch werk van Inger Steyn en pentekeningen en aquarellen van Zwaantje Weishaupt en Folkert Pietersen.
De expositie werd op vrijdag 27 maart geopend door wethouder Giny Luth in aanwezigheid van de kunstenaars en vrijwilligers.
Op de dag na de opening, zaterdag 28 maart hebben we de Stelmakerij gepromoot in een kraam op de jaarmarkt bij de Hof van Sellingen, wat meteen al een behoorlijke belangstelling tot gevolg had.

De tweede tentoonstelling dit seizoen was *Meester Neuteboom, schrijver van Westerwolde*.
De tentoonstelling werd georganiseerd op initiatief van de J.H. Neuteboomstichting die aandacht wilde besteden aan de 150e geboortedag van de schrijver/schoolmeester.
Jan Hendrik Neuteboom (1865-1929) werd geboren in Vlagtwedde. Neuteboom was van 1884-1896 onderwijzer in Sellingen. Pas na zijn vertrek naar Den Haag begon hij gedichten en verhalen te schrijven in het Westerwoldse dialect. De tentoonstelling liet de bezoeker nader kennismaken met het leven en werk van deze belangwekkende, maar nog vrijwel onbekende schrijver. Daarnaast waren er schoolspulletjes uit de collectie van het SHC te zien, aangevuld met schoolfoto's, schriftjes en een verzameling houten schooltassen en griffeldozen uit particuliere collecties. De stichting J.H. Neuteboom gaf bovendien een routeboekje uit langs de plekken die Neuteboom beschreef in zijn verhalen. De tentoonstelling werd geopend op 4 juni door wethouder Giny Luth en door Alex Vissering die een kinderkoor begeleidde bestaande uit kinderen van drie basisscholen die ook aandacht besteedden aan het werk van Meester Neuteboom en meededen aan een tekenwedstrijd over het onderwijs vroeger en nu. De prijswinnende tekeningen waren ook in de expositie te zien.
De tentoonstelling was te zien tot en met zondag 27 september.

Op vrijdag 2 oktober werd in SHC de oude Stelmakerij de tentoonstelling *Onder Vuur, 350 jaar Slag bij Jipsinghuizen* geopend door wethouder Giny Luth, met de onthulling van een schilderij van de brandende veenbrug door Geert Schreuder. De opening werd door ca. 40 personen bijgewoond. Tekst- en fotopanelen, aangevuld met wat objecten als kanonskogels en geschiedkundige bronnen over de slag vertellen het verhaal van de Slag waarbij Bommen Berend door een verrassingsaanval werd verslagen. Deze tentoonstelling was onderdeel van een drieluik waarvan de hoofdtentoonstelling te zien was in Museum de Oude Wolden in Bellingwolde over het leven van Bommen Berend, en in Museum Oudeschans het vestingleven ten tijde van Bommen Berend werd getoond. Museum De Oude Wolden zorgde voor de inhoud en vormgeving van de tentoonstelling. De expositie in de Oude Stelmakerij bleef staan tot en met 6 maart 2016, waarmee de Stelmakerij voor het eerst ook in de wintermaanden open was, zij het met aangepaste openingstijden.

Het seizoen werd op zaterdag 31 oktober afgesloten met een gezellige bijeenkomst voor alle betrokken Stelmakerijvrijwilligers en hun eventuele partners ten huize van Jan en Gerda Overduin.

Smid Gert Berndt uit Ter Haar vervaardigde op ons verzoek een huisnummer voor het pand, dat nog altijd ontbrak. Nu is het adres weer vindbaar voor iedereen. Daarnaast restaureerde hij een oude PTT- brievenbus uit de collectie van het SHC. Deze degelijke smeedijzeren bus uit de jaren vijftig fungeert nu als brievenbus voor de Stelmakerij ter vervanging van het exemplaar dat tijdens de jaarwisseling het vuurwerk niet had overleefd.
Zowel huisnummer als brievenbus kregen de kleur en stijl van het uithangbord dat Berndt eerder voor de Stelmakerij ontwierp.
De gemeente plaatste in de zomer fleurige bloembakken rondom het gebouw ter verhoging van de uitstraling.

In augustus werd voor SHC de Oude Stelmakerij een eigen Facebookpagina aangemaakt. Jan Overduin beheert deze pagina. Inmiddels heeft de Stelmakerij 111 volgers op Facebook.

4 Bezoekers

De Stelmakerij is gratis toegankelijk voor publiek, om de drempel om verder te lopen dan de balie van Tourist Info Westerwolde zo laag mogelijk te maken. De bezoekers die ook daadwerkelijk binnenkomen en een blik werpen op de expositie worden geturfd. Zodoende werd globaal bijgehouden hoeveel bezoekers we mochten ontvangen:
Van 27 maart t/m 31 mei: 'Westerwolde verbeeld': 260 bezoekers;
4 juni t/m 27 september: 'Meester Neuteboom': 1.044 bezoekers;
1 oktober t/m 31 december: 'Onder Vuur' 359 bezoekers.
In totaal hebben de vrijwilligers 1.663 bezoekers welkom mogen heten, ten opzichte van de ruim 1.200 in 2014 is dat procentueel een flinke stijging.

Verantwoording

Foto's:
Omslag voor
Boven: *Kolonisten aan het kanaal* (detail), Geert Schreuder
Midden: *Huize ter Marse in de winter van 2015*, Jaap Kok
Onder: *tijdens MusSAILkanaal*, Helen Kämink

Pagina 2
Nieuwe logo's (vanaf maart 2015) Streekhistorisch Centrum en SHC De Oude Stelmakerij, Roland Beyer

Pagina 4
Alle foto's: *lezing over het hoogveenlandschap, een zondagmiddagactiviteit*, Roland Beyer

Pagina 6
Medewerkersetentje in restaurant Hong Fong in Ter Apel, Jaap Kok

Pagina 12
Alle foto's: *het Streekhistorisch Centrum en de tuin*, Jaap Kok

Pagina 16
Alle afbeeldingen: *details van de panelen van de tentoonstelling 'Kolonisten aan het kanaal'*, Geert Schreuder

Pagina 20
Boven: *herschikking van de schilderijen van K.J. van Beekum*, Jaap Kok
Midden: *pas ingerichte tentoonstelling 'Kolonisten aan het Kanaal in het Huisje van Manning*, Jaap Kok
Onder: *historische schoolspullen uit de eigen collectie van het SHC in de Oude Stelmakerij te Sellingen tijdens de tentoonstelling over J.H. Neuteboom*, Helen Kämink

Pagina 32
Sculptuur van Birgit Saupe in de watertoren tijdens de tentoonstelling Witte Olifanten III, Roland Beyer

Pagina 33
Sculpturen van Birgit Saupe in de watertoren tijdens de tentoonstelling Witte Olifanten III, Jaap Kok

Pagina 34
Kunstenares Birgit Saupe in de watertoren tijdens de tentoonstelling Witte Olifanten III, Jaap Kok

Pagina 35
Muziek in de watertoren tijdens manifestatie 'Onverwoestbaar Kwetsbaar' bij de tentoonstelling Witte Olifanten III, Roland Beyer

Pagina 36
Quilt van de tentoonstelling 'Uitgeslapen, droombeelden van toen in quilts van nu', Jaap Kok

Pagina 37
Bezoekers van de tentoonstelling 'Uitgeslapen, droombeelden van toen in quilts van nu', Jaap Kok

Pagina 38 en pagina 39
Alle foto's: *tijdens de opening van de tentoonstelling 'Kolonisten aan het Kanaal'*, Jaap Kok

Pagina 40
Jaap Kok

Pagina 41
Richard Groenewold

Pagina 42
Boven: *vrijwilligers Ina Op 't Ende en Mies Rosien op de Dag van de Groninger Geschiedenis*, Jaap Kok
Midden: *de Jatrie tijdens MusSAILkanaal*, Arie Stenekes
Onder: *directeur Helen Kämink staat mensen te woord aan boord van het schip de Terra Nova tijdens Zomerwelvaart in Groningen*, Jaap Kok

Pagina 48
Panelen die oorspronkelijk werden gemaakt voor Zomerwelvaart en later werden getoond tijdens MusSAILkanaal staan nu bij RHC De Groninger Archieven op de Dag van de Groninger Geschiedenis, Helen Kämink

Pagina 49
Detail van de trouwzaal in Huize ter Marse, Jaap Kok

Pagina 50
Boven: *bezoekers in de gang van Huize ter Marse*, Jaap Kok
Midden: *bezoekers aan de koffie in de voorkamer van Huize ter Marse*, Roland Beyer
Onder: *een volgepakte grote zaal in Huize ter Marse tijdens de opening van de tentoonstelling 'Kolonisten aan het Kanaal'*, Jaap Kok

Pagina 53
Van links naar rechts en van boven naar onder:
Tijdens de donateursavond, Jaap Kok
Joop Stam tijdens een lezing over Cornelis Dopper, Roland Beyer
Pauline Broekema interviewt Bert Roossien op de watertoren voor het NOS-journaal, Jaap Kok
Nieuwe vlaggen ontworpen door Roland Beyer, Jaap Kok
Wethouder Johan Hamster tijdens de opening van de tentoonstelling 'Kinderen, kunst en Knoal!', Jaap Kok
Willem Mulder overhandigt Helen Kämink het eerste exemplaar van zijn herziene uitgave over de scheepswerven van Stadskanaal, Roland Beyer
Helen Kämink en Greet Postma in de kraam van het SHC op de Groninger Jaarmarkt in Sellingen, Robin Meyer
De rolpaal bij De Ketting op de hoek van de Luxemburglaan/Amerikalaan is voorzien van een tekstbord op een kei, Jaap Kok
Helen Kämink in de kraam van het SHC op de Leer en Doe Markt, Jaap Kok
Blik op het Hoge de Aa tijdens Zomerwelvaart, Helen Kämink
Oud-leerlingen van het Ubbo Emmius Lyceum te Stadskanaal hebben geld ingezameld om een schilderij van K.J. van Beekum te verwerven en te schenken aan het Streekhistorisch Centrum, Jaap Kok
Kinderen doen een opdracht in het winkeltje in het SHC, Jaap Kok
De donateursreis ging naar Urk, Helen Kämink
Bert Roossien vertelt over de geschiedenis aan scholieren, Jaap Kok
Directeur Helen Kämink bergt documenten op die zijn getoond tijdens 'Kolonisten aan het Kanaal', Jaap Kok
Schoolkinderen bewonderen een paneel van Geert Schreuder, Jaap Kok

Pagina 54
Boven: *op het pleintje bij de Oude Stelmakerij in Sellingen zingen troubadour Alex Vissering en schoolkinderen een lied op een gedicht van J.H. Neuteboom tijdens de opening van de tentoonstelling over de Westerwoldse schrijver*, Helen Kämink
Midden: *detail van de tentoonstelling over J.H. Neuteboom*, Helen Kämink
Onder: *detail van de tentoonstelling 'Onder Vuur' in de Oude Stelmakerij in Sellingen*, Helen Kämink

Pagina 58
Bezoekers in de Oude Stelmakerij te Sellingen tijdens de opening van de tentoonstelling over de Westerwoldse schrijver J.H. Neuteboom, Helen Kämink

Jaarverslag 2015 werd gemaakt door:
Tekst
Helen Kämink
Jan Overduin (Voorwoord)

Opmaak, grafieken en beeldbewerking
Jaap Kok

Contactgegevens
Streekhistorisch Centrum
Ceresstraat 2
9502 EA Stadskanaal
tel: 0599-612649
e-mail: info@streekhistorischcentrum.nl
www. streekhistorischcentrum.nl
www.facebook.com/StreekhistorischCentrum